

камeняр

Інформаційно-аналітичний часопис Львівського національного університету імені Івана Франка

№ 8-9, жовтень-листопад 2016 р.

Вчена рада з нагоди Дня Університету

17 років тому Університетові було надано статус «національного». Ця відзнака засвідчує місце Університету в українському суспільстві, його наукові та педагогічні досягнення, а головне – роль Університету як соціокультурного феномену у вирішенні завдань національного будівництва», – звернувся до членів Вченої ради, студентів і гостей урочистостей з нагоди відзначення Дня Університету Ректор Володимир Мельник.

За словами Ректора, результати діяльності колективу – яскраве підтвердження розуміння академічною спільнотою своєї відповідальності за долю української нації й держави, мови та культури, освіти й науки.

«В Університеті засадничими є принципи поваги до викладача й студента, демократичності при ухваленні рішень, прозорості у фінансово-економічних питаннях, відповідальності за виконання поставлених завдань, слідування на-

ціональним та академічним традиціям, відкритості до світу та інноваційного розвитку. Усе це дає підстави для оптимістичної оцінки перспектив розвитку Університету в сучасному конкурентному світі, переконаності, що колектив Університету збереже свій національний вимір і вирішить питання реформування науково-навчального процесу, суттєвого підвищення якості навчання, підготовки компетентних фахівців. Це наше стратегічне завдання і ми його виконаємо!» – запевнив Ректор Володимир Мельник.

Представники міської та обласної влади: заступник голови Львівської обласної державної адміністрації Мар'яна Вільшинська, директор департаменту освіти і науки Львівської обласної державної адміністрації Любомира Манзій, заступник Міського голови міста Львова Марта Литвинюк привітали Львівський університет із «Днем народження» та вручили науковцям і викладачам

державні нагороди, почесні грамоти та подяки.

Цьогоріч у засіданні Вченої ради Університету взяли участь Почесний доктор Львівського університету Ігор Юхновський та делегація з Дебреценського університету (Угорщина) у складі: доктора Угорської Академії наук, професора, декана, директора Інституту угорської і світової історії Клари Папп, доктора Угорської АН, професора, керівника академічної наукової групи гуманітарного факультету Аттіли Бараня, професора

гуманітарного факультету, завідувача кафедри нідерландистики Габор Пустаї, керівника деканату гуманітарного факультету Золтанне Немеш.

Від імені випускників 1966 року привітав свою альма-матер український мореплавець-екстремал, двічі занесений до книги Світових Рекордів Гіннеса (2001 – за рекордну швидкість під час переходу Індійського океану, 2007 – за сукупність обох плавань), який у 2004 році на весловому човні сам перетнув Атлантичний океан, а в 2005 році – Індійський океан,

третя людина у світі, яка пододала два океани, випускник біологічного та геологічного факультетів ЛНУ ім. Івана Франка Павло Резвой. Павло Дмитрович розповів про свої морські подорожі океанами, додавши: «Я радий, що мої мандрівки океаном послужать на славу рідному факультету й Університету».

Найбільшою гордістю Університету є його студенти, викладачі та працівники, які наполегливою, невтомною щоденною працею спричиняються до невинного поступу. Традиційно в День Університету за здобутки в науковій і педагогічній діяльності викладачам і працівникам, авторам найкращих видань вручили грамоти.

Додамо, що 2011 року Вчена Рада Університету започаткувала відзнаку для нагородження найкращих студентів-старшокурсників. Цьогоріч за відмінне навчання, популяризацію української культури й активну громадянську позицію нагородили студентку філологічного факультету Ольгу Боривець і студента факультету електроніки Віктора Апопю. Завершили урочистості святковим концертом мистецьких колективів Центру культури та дозвілля.

Тетяна Шемберко
Фото Олега Віварика

Алоїз Вольдан – Doctor Honoris Causa Львівського університету

З ініціативи професорів факультету іноземних мов та підтримки філологічного факультету відповідно до рішення Вченої ради Університету 21 червня 2016 року було присвоєно звання «Почесного доктора (Doctor Honoris Causa) Львівського національного університету імені Івана Франка» видатному славістові, визнаному фахівцеві в галузі порівняльного літературознавства, україністики та міжкультурної комунікації Алоїзові Вольдану.

Під час урочистого засідання Вченої ради з нагоди Дня Університету, що відбулось 11 жовтня 2016 року, Ректор Володимир Мельник вручив Алоїзові Вольдану диплом «Почесного доктора Львівського національного університету імені Івана Франка» за вагомий внесок у дослідження української літератури та культури, популяризацію україністики у світі, розвиток співпраці між Україною та Австрією в галузі освіти і науки.

«Це дуже важливий і хвилюючий момент у моєму житті. Для мене велика честь – отримати цю високу відзнаку», – сказав Алоїз Вольдан і висловив

вдячність членам Вченої ради за присвоєння звання Doctor Honoris Causa Львівського університету.

Професор Алоїз Вольдан зауважив, що особливо приємним для нього є те, що Львівський університет має тісні культурно-історичні зв'язки з Австрією.

Слово про професора Алоїза Вольдана та його науковий доробок виголосила доктор філологічних наук, завідувач кафедри міжкультурної комунікації та перекладу, рофессор Алла Паславська.

«Серед численних наукових праць чільне місце в доробку науковця займають дослідження творчості Івана Франка, Тараса Шевченка, Лесі Українки, Ольги Кобилянської, Богдана-Ігоря Антонича. Інші важливі теми його досліджень – Україна та західноєвропейська культура, українсько-австрійські літературні контакти, культурні виміри в Україні, образ Мазепи в німецькомовній літературі, Львів як місце спогадів у польській та українській літературах, міжкультурні стосунки та пограничні діалоги в літературах Галичини, галицькі топики як аргументи в дебатах щодо української ідентичності, українська

література в австрійських таборах для військовополонених часів Першої світової війни», – так окреслила коло наукових інтересів ученого Алла Йосипівна.

Професор підкреслила, що, самостійно опанувавши українську мову, Алоїз Вольдан переклав німецькою збірку «Остання територія», яка відкрила німецькому читачеві Юрія Андруховича. «У «Другій спробі. Українська література сьогодні» він видає і великою мірою перекладає твори сучасних українських митців Петросяня, Гаврилів, Білоцерківець, Забужко, Жадана, Прохаська і Рябчука», – сказала Алла Паславська.

Завідувач кафедри міжкультурної комунікації зауважила, що професор Вольдан був керівником тристороннього (Німеччина-Австрія-Швейцарія) наукового проекту «Україна – регіон, нація та зовнішній світ», а також та учасником наукового проекту [Re]Інтеграція України у Європу».

«На посаді директора Інституту славістики Віденського університету професор Алоїз Вольдан – активний популяризатор української мови, літератури та культури. Професор Вольдан є

керівником 13 Австрійсько-українських літніх мовних шкіл, які спільно організовують Львівський національний університет імені Івана Франка та Віденський університет», – зазначила Алла Паславська, акцентуючи на співпраці з науковцями Львівського університету.

Алла Йосипівна навела приклад, який ілюструє високий професіоналізм Алоїза Вольдана як ученого, україніста та франкознавця, коли 2013 року у Відні несподівано спалахнула дискусія навколо постаті Івана Франка, саме професор Вольдан став на захист Івана Франка й ініціював з цією метою міжнародний науковий симпозиум «Іван Франко та єврейське питання в Галичині» за участі провідних українців світу – з України, Ізраїлю, Австрії та США.

«Легко любити Івана Франка в Україні, а от подекуди в Європі для цього потрібно мати достатньо наукової мужності, щоб так, як Алоїз Вольдан встати на захист Івана Франка, залучити до цього колег, видати матеріали конференції німецькою, а в цьому році ще й українською мовою, стати співвидавцем, разом із кафедрою міжкультурної комунікації та перекладу Львівського університету антології німецькомовних творів Івана Франка і перекласти німецькою мовою одне з найпронизливіших його оповідань «Odi profanum vulgus», – резюмувала професор Алла Паславська.

За словами завідувача кафедри міжкультурної комунікації та перекладу, доволі символічним є той факт, що в рік відзначення 160-літнього ювілею від дня народження і 100-ліття від дня смерті Івана Франка Львівський університет вшановує своєю найвищою нагородою віденського професора Алоїза Вольдана, який значну частину свого наукового життя присвятив творчості Івана Франка – Патрона нашого Університету.

Знаковим є й те, що для своєї інавгураційної доповіді Алоїз Вольдан обрав тему, пов'язану з творчістю Івана Франка, – «Повість Івана Франка «Для домашнього вогнища» очима компаративіста».

Музичний дарунок Почесному докторові Львівського університету Алоїзові Вольдану – «Віденський вальс» Йоганна Штрауса – прозвучав у виконанні Народного камерного оркестру під керівництвом заслуженого працівника культури України Романи Бурко.

Довідка:

Алоїз Вольдан народився 1954 року в м. Лінц (Австрія), здобув шкільну й гімназійну освіту. У 1973 став студентом Університету в м. Інсбрук, де вивчав теологію, славістику і компаративістику. У подальшому – австрійський стипендіат у Воронежі, австрійський лектор в Інституті іноземних мов у Москві. 1982 р. захистив дисертацію зі славістики та компаративістики про творчість Михайла Булгакова.

У 1982–1995 рр. Алоїз Вольдан працює на посаді професора в інституті славістики університету міста Зальцбург; у 1984–1986 рр. – австрійського лектора у Вроцлавському університеті.

У 1995 р. Алоїз Вольдан захистив докторську дисертацію про «Міф Австрії у польській літературі», а в 1998–2005 рр. – професор відділення східно-і центральноевропейських студій в Університеті м. Пассау.

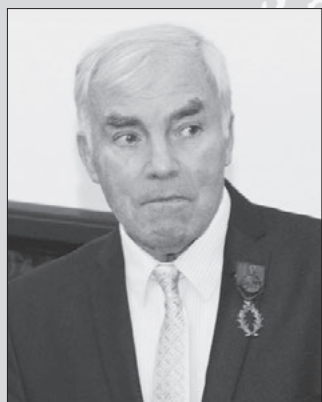
З 2005 р. Алоїз Вольдан – Професор Віденського університету з фаху «Слов'янські літератури», де він долучився до групи однодумців, які активно розбудовують там україністику.

Тетяна Шемберко
Фото Олега Віварика

Знагоди Дня юриста Президент України Петро Порошенко відзначив орденом «За заслуги» II ступеня завідувача кафедри кримінального процесу і криміналістики Львівського національного університету імені Івана Франка, доктора юридичних наук Василя Нора.

Згідно з Указом Президента № 439/2016 Василь Тимофійович удостоєний почесної нагороди «за значний особистий внесок у розбудову правової держави, забезпечення захисту конституційних прав і свобод громадян, багаторічну сумлінну працю та високий професіоналізм».

Олег Вівчарик. Фото автора

Посол Франції в Україні Ізабель Дюмон вручила нагороду «Орден Офіцера Академічних Пальм» завідувачеві кафедри французької філології Романові Помірку. Пані Посол зауважила, що діяльність Романа Помірка має важливе значення не тільки для кафедри французької філології, але є вагомим внеском для викладачів і студентів Львівського університету.

«Ви завжди залишалися вірним Львівському університету, ви присвятили йому все життя і свою кар'єру, залишилися вірним формуванню українських студентів, сприяючи таким чином розвитку й розповсюдженню французької мови у вашому регіоні й Україні», – зазначила Ізабель Дюмон і вручила Романові Помірку почесну відзнаку – «Офіцер Ордена Академічних Пальм».

Тетяна Шемберко. Фото Олега Вівчарика

Під час урочистостей, що відбулись 1 листопада 2016 року у Львівському національному академічному театрі опери та балету ім. Соломії Крушельницької з нагоди 98-ї річниці створення Західно-Української Народної Республіки, заступник міського голови з питань розвитку Андрій Москаленко вручив подяку від імені громади міста Львова кандидату історичних наук, доценту кафедри новітньої історії України ім. Михайла Грушевського історичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка Олегові Павлишину.

Олег Павлишин отримав почесну відзнаку за вагомий внесок у формування наукового, духовного і культурного середовища м. Львова, плідну науково-публіцистичну діяльність і популяризацію історії України.

За інформацією Прес-служби Львівської міської ради

У номінації «Премія ім. Віталія Табачковського за кращу друковану роботу молодого дослідника (до 35 років) у галузі філософії» диплом лауреата отримав докторант кафедри теорії та історії культури Львівського національного університету імені Івана Франка Андрій Синиця за працю «Аналітична філософія» (Львів, 2013). Рецензенти монографії: Ректор ЛНУ ім. Івана Франка, професор Володимир Мельник, професор НУ «Львівська політехніка» Віктор Петрушенко, професор КНУ ім. Тараса Шевченка Володимир Бутров.

Тетяна Шемберко

«Притча про красу» в сучасній інтерпретації

Пісенно-поетичне театралізоване дійство за мотивами твору Івана Франка «Притча про красу» студенти факультету іноземних мов приурочили ювілею Патрона Львівського університету та «Дню народження» своєї альма-матер.

Відтворивши античну епоху, на тлі якої відбувається дія притчі, студенти не лише представили твір Івана Франка, а й показали актуальність його сюжету й у наш час.

Звертаючись до учасників заходу зі вступним словом, заступник декана факультету іноземних мов Ганна Кость зацентрувала увагу на постаттях Титанів українського духу, які своєю життєтворчістю надихають і навчають не одне покоління українців, – Тараса Шевченка, Івана Франка та Михайла Грушевського.

«Стою перед горою дитинства, де за серпанковими овидами цнотливо біліє стіна отчого дому, а з теї білості батьківською любов'ю дивляться на світ Шевченко і Франко, і в їхніх очах бачу мою Україну. Бачу, як вишити рушники плівуть у барвистих переписах Дніпра, єднаючи два береги, а на тих берегах стоїть-вирастає народ, право на життя якого виборювали син наддніпрянського кріпака та галицької жінки Тарас і син наддністрянського коваля та підгірської селянки Іван. Їх образами народ висвятив у хаті найпочесніше місце, тому вирости ми з цими іменами, як з іменами тата й мами, з їхнім словом і їхньою піснею», – цитуючи слова Михайла Грушевського, розпочала свій виступ Ганна Кость.

Заступник декана зауважила, що «попри всі історичні злами, Україні поталанило: вона має не лише свого пророка, свого Прометея, який за-

палив їй вогонь свободи і боротьби за свою гідність; Україна має і свого Мойсея, який на скрижалях історії залишив нам заповіді, щоб заяснів наш народ праведною душею і тяжким трудом обездмертився».

Говорячи про геніальність Івана Франка, ювілейні дати від народження та смерті якого цьогогоріч відзначає вся українська спільнота, Ганна Кость зазначила: «Слово Франка – наче бурхливе море або тверда криця; воно – трепетне і палке, бо від його звучання душа стає добрішою, лагіднішою; це слово звучить ніжно й тихо, як тихо сходить сонце чи світить веселка. Слово Франка – це слово мудрого вчителя, що звучить, як добре благословення чи ледь іронічне повчання».

У багатій літературній спадщині Івана Франка є притчі (про віру, про радість і смуток, про вдячність, про любов, про покору), у яких він звертається до минулих епох та культур,

аби розповісти про ті християнські цінності, які притаманні всьому людському родові й невіддільні часу. А відтак, студенти факультету іноземних мов зупинили свій вибір на одній із притч Івана Франка – про красу.

У пісенно-поетичному театралізованому дійстві взяли участь: першоккурсники Михайло Сторожук, Оксана Гернович, Анна Маціпура, Діана Савицька, Андріана Шозда, Валерій Афанасьєв; студенти II курсу Тарас Андрій і Богдан Фіняк; студентки III і IV курсу Оксана Басішин та Ірина Кузик.

Музичний продюсер – Катерина Шкрумида, учитель танців – Мар'яна Мокривська. Над добіркою віршів античних поетів та оформленням костюмів працювала заступник декана з наукової роботи Ліна Плущенко.

Тетяна Шемберко
Фото Олега Вівчарика

Магістр факультету міжнародних відносин Ольга Романишин – чемпіонка Кубка України з тенісу.

Упродовж 8-16 жовтня 2016 року у Святопетрівську проходив Кубок України, у якому взяли участь понад 100 учасників з усіх областей України.

Студентка II курсу магістратури факультету міжнародних відносин Львівського національного університету імені Івана Франка (спеціальність – міжнародне право) Ольга Романишин спільно з Мариною Колб, студенткою IV курсу Львівського державного університету фізичної культури, виборола перемогу, ставши чемпіонкою Кубка України серед дорослих у парному розряді, і виконала норматив майстра спорту України. У фінальному поєдинку за чемпіонський титул дівчата змагались із Катериною Поповою та Алісою Савіною з Донецька.

«Перемога в Кубку України подарувала мені натхнення та зміцнила мою віру в майбутні досягнення, додала впевненості», – ділиться чемпіонка.

Зауважимо, що в минулому Ольга Романишин неодноразово брала участь у національних і міжнародних змаганнях, впевнено прямуючи до перемог. Однак виснажливі тренування та часті змагання позначилися на здоров'ї спортсменки. Вона мала затяжні перерви через травми, у тому числі перенесла операцію на коліно.

Довідка: Ольга Романишин – член збірної України (у команді вікової категорії до 14 років), чемпіон України до 14 років в парному розряді і третій призер в одиночному, фіналіст Чемпіонату України в парному розряді до 16 років та третій призер до 18 років; призер багатьох міжнародних турнірів серед юніорів (у вікових категоріях до 14-ти, до 16-ти, до 18-ти років) та учасник змагань серед жінок.

Тетяна Шемберко. Фото Олега Вівчарика

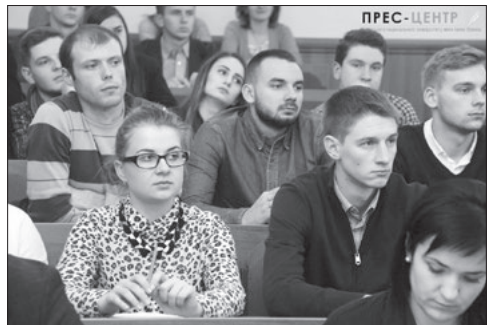

Професорові кафедри української літератури імені академіка Михайла Возняка, завідувачеві Інституту літературознавчих досліджень Любомирові Сенику у Києві вручили премію Фонду Українського вільного університету (США) за книгу художньої прози «Палаюча троянда» (2015). Однією з головних умов до митців була вимога подавати книги, які були опубліковані вперше (перевидання творів не приймали до участі в конкурсі).

Журі високо оцінило культуру художньо-стилістичного викладу та неповторність документально-артистичного опрацювання політико-філософської проблематики національно-визвольної боротьби українського народу. Керівником і головним виконавцем Фонду Українського Вільного Університету є Аскольд Лозинський, відомий громадський діяч, юрист, президент Світового конгресу українців (з 1992 року).

Юрій Горблянський

Діалог Ректора з лідерами студентських організацій

Ректор Львівського національного університету імені Івана Франка, професор Володимир Мельник 10 листопада 2016 року зустрівся з лідерами студентських організацій. Під час діалогу зі студентською молоддю йшлося про актуальні проблеми, що стосують

ся забезпечення якості навчального процесу, покращання умов проживання в гуртожитках, надання якісних послуг в університетських буфетах та їдальнях, підтримки студентських ініціатив.

Звертаючись до студентів, Ректор наголосив на потребі вдосконалення якості освітніх послуг і створенні позитивного морально-психологічного клімату, де студенти і викладачі працюватимуть на засадах паритетності та взаємоповаги, де і студент, і викладач може повною мірою зреалізувати свій потенціал.

«Я би хотів, щоби ви, як колеги, які користуються довірою студентства, не лише відчували ритм життя студентської спільноти, а й спільно з адміністрацією Університету робили так, щоби, говорячи термінологією екзистенціалізму, «студент не був загублений». Студенти найчутливіше сприймають і гостро реагують на

несправедливості нашого часу, помноженого на динаміку змін, що відбуваються в політичному, соціально-економічному, культурному житті і Європи, й України. І дуже часто студент у період свого формування й становлення як особистості ставить перед собою певні цілі, але він не має можливостей для їх реалізації і що більше – не бачить до себе ні уваги, ні поваги. Я вважаю, що таким студентам просто необхідна ваша підтримка і допомога. Я би хотів, щоби ми активно співпрацювали і без зайвих формальностей вирішували питання на користь студента», – сказав Ректор, представивши свою точку зору щодо необхідності створення в академічному середовищі атмосфери довіри та взаємодопомоги.

«А відтак, ми з вами маємо докласти всіх зусиль, щоби наш діалог тривав постійно, аби не декларативно, а дієво підходити до вирішення проблем», – додав Володимир Мельник.

Ректор відзначив, що впродовж двох останніх років адміністрація Університету значну увагу приділяла доведенню нормативно-правової бази у відповідність до Закону України «Про вищу освіту».

«Ми вже два роки послідовно працюємо над упорядкуванням положень, зокрема й таких

життєво важливих для нас, як «Положення про організацію освітнього процесу» та «Положення про порядок забезпечення вільного вибору студентами навчальних дисциплін», – пояснив він.

Ректор поінформував студентський актив і про результати роботи щодо покращання умов проживання в гуртожитках, зокрема проведення ремонтних робіт, заміну вікон у гуртожитку №2, а також ознайомив із планами подальшого вдосконалення якості проживання студентів.

Розповідаючи про фінансовий стан Університету, Ректор пояснив, який механізм використовується для розподілу коштів, проаналізував співвідношення доходів і видатків, ознайомив із заходами з енергозбереження та економії коштів.

Студенти охоче взяли участь в обговоренні проблемних питань і звернулись до Ректора з низкою пропозицій.

Професор Володимир Мельник радо підтримував ініціативи студентської молоді і запевнив у своїй готовності до відвертого діалогу, покликаного вдосконалювати університетське життя.

Тетяна Шемберко
Фото Олега Вівчарика

Нагороди студентів

Уже традиційно напередодні Дня Університету відбувається зустріч Ректора зі студентською спільнотою, під час якої відзначають активних студентів, котрі демонструють високі наукові досягнення, успіхи в навчанні та спортивні здобутки.

За відмінне навчання, успіхи в науковій роботі, високі спортивні досягнення й активну участь у громадському житті Університету цього року отримали 92 студенти, серед яких – переможці та призери Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт з природничих, технічних і гуманітарних наук, Всеукраїнської студентської олімпіади, XI Відкритої міжнародної студентської олімпіади з програмування імені С. О. Лебедева – В. М. Глушкова «KPI-Open», чемпіони Європи з різних видів спорту.

Студентам механіко-математичного факультету, які успішно завершили навчання на спільній сертифікаційній магістерській програмі «Вибрані розділи обчислювальної математики» Львівського й Вюрцбурзького університетів, Оксани Фірман та Андрієві Резі вручили сертифікати.

З вітальним словом звернувся до студентів Перший проректор, професор Василь Височанський. «Університет відкриває молодим людям можливості для здобуття престижної освіти та реалізації свого потенціалу», – зазначив Василь Степанович і висловив вдячність студентам за їхню працю та побажав їм нових перемог і успіхів.

«Чотири роки тому я довірилась цьому Університету. Хочу подякувати своїй альма-матер за людей, яких мені пощастило тут зустріти! Сподіваюсь, цьому Університету ніколи не буде соромно за мене», – сказала студентка факультету журналістики Анастасія Шибіко, наголосивши, що «Університет творять не стіни, а спільнота, яка тут працює і навчається, творить науку і здобуває знання».

На завершення зустрічі музичне вітання колегам адресувала студентка філологічного факультету Аліна Чабан.

Тетяна Шемберко
Фото Олега Вівчарика

Щороку до Дня Університету відомим ученим, професорам, які присвятили своє життя служінню науці й Університету, присвоюють звання «Заслужений професор Львівського національного університету імені Івана Франка». Це офіційна відзнака та вшанування особистих заслуг професорів перед Університетом, їхнього внеску в розвиток науки й освіти, довголітньої наукової, освітньої та громадської діяльності.

Дипломи «Заслуженого професора Львівського університету» цього року отримали шестеро науковців: доктор юридичних наук, професор кафедри інтелектуальної власності, інформаційного та корпоративного права Зорислава Ромовська; доктор біологічних

наук, завідувач кафедри генетики та біотехнології Віктор Федоренко; доктор хімічних наук, декан хімічного факультету, професор Ярослав Каличак; доктор географічних наук, завідувач кафедри ґрунтознавства і географії ґрунтів Степан Позняк; доктор філологічних наук, завідувач кафедри української літератури імені акад. Михайла Возняка професор Тарас Салига; доктор філологічних наук, завідувач кафедри перекладознавства та контрастивної лінгвістики ім. Григорія Кочура професор Роксолана Зорівчак.

Від імені заслужених професорів Університету зі словами вдячності за високу відзнаку звернулася до членів Вченої ради Роксолана Зорівчак.

Тетяна Шемберко

Уже традиційно напередодні відзначення Дня Університету, 11 жовтня 2016 року, студенти вітають свою alma mater низкою флеш-мобів. З нагоди Дня Університету та відзначення ювілею Івана Франка його пам'ятник одягнули в студентську мантію. Ініціатором цієї щорічної акції є Первинний профспілковий комітет студентів Львівського національного університету імені Івана Франка.

Також у вестибюлі головного корпусу ЛНУ ім. Івана Франка студенти провели масштабний «Ярмарок випічки». Під час роботи ярмарку кожен охочий міг придбати приготувані молодими людьми смаколики для себе та своїх близьких.

Виручені кошти, а це близько 20 тисяч гривень, студенти передали на лікування онкохворих дітей.

Олег Вівчарик. Фото автора

Концерт-дарунок до Дня Університету

Знагоди Дня Університету студенти та викладачі Львівської національної музичної академії ім. М. Лисенка подарували колективу Львівського національного університету імені Івана Франка вечір симфонічної музики.

У високомайстерному виконанні вихованців ЛНМА ім. М. Лисенка прозвучали «Valse Triste» («Сумний вальс») відомого фінського композитора шведського походження Яна Сібелюса, «Concerto Classico для акордеона з оркестром» Б. Пшибильські та «Симфонія №1 оп. 21» Людвіга ван Бетховена (соліст – Богдан Хижняк, диригент – Юрій Голота).

Висловлюючи вдячність музикантам симфонічного оркестру ЛНМА ім. М. Лисенка за чудовий музичний дарунок з нагоди ювілею Університету, Ректор Володимир Мельник зазначив, що «Актова зала Львівського університету – свідок великих історичних подій, серед яких і відзначення національних свят. Нинішнє дійство подарувало нам неймовірно естетичне задоволення, красою і тонким чуттям музики торкнулось камертону не лише розуму, а й серця».

Ірина Онисько. Фото Олега Вівчарика

Вибрані питання астрономії та астрофізики

Восьма наукова конференція «Вибрані питання астрономії та астрофізики», присвячена пам'яті Богдана Бабія, відбулась в Університеті 17 жовтня 2016 року.

Під час урочистого відкриття пленарного засідання конференції Герой України, професор Іван Вакарчук підкреслив, що ця конференція є вшануванням пам'яті видатного українського астрофізика, відомого вченого й чудового викладача Університету. «Богдан Теофілович викладав курси теоретичної фізики багатьом, зокрема й тим, хто сьогодні присутній у залі, у тому числі й мені. Він був надзвичайною людиною», – наголосив професор Іван Вакарчук.

Хвилиною мовчання присутні вшанували пам'ять Богдана Бабія, а також тих працівників фізичного факультету, які відійшли у Вічність від часу останньої конференції.

У вітальному слові Ректор Університету, професор Володимир Мельник зауважив, що «однією з характерних ознак академічного середовища є не лише творення науки, а й етичний вимір – вірність своїм вчителям». Ректор підкреслив, що Богдан Теофілович, зі слів його учнів і послідовників, був видатним педагогом, який виховав плеяду науковців, які шанують пам'ять про свого Вчителя.

«Учні продовжують його справу, досліджують проблеми, якими він займався, а оскільки наука не стоїть на місці, то заслугою Богдана Бабія та його послідовників є народження нових ідей», – наголосив Володимир Мельник.

Також Ректор відзначив, що Університет сформував Богдана Бабія як науковця й людину, адже, за винятком кількох років, проведених в Пулковській астрономічній обсерваторії, починаючи зі студентської лави, усе життя науковця пов'язане з Львівським університетом.

Професор Володимир Мельник наголосив, що Богдан Бабій, вочевидь, засвітив іскру цікавості й впевненості у своїх силах, заклад наукові та моральні зерна в душі своїх учнів, які сьогодні згадують його з пієтетом і вдячністю. Адже саме зі слів його учнів Ректор говорив про Богдана Бабія як про людину з тонким почуттям гумору, етико-естетичним сприйняттям світу, а найголовніше – людину високих моральних цінностей.

«Сьогодні в науці важливо бути не лише видатним науковцем, а передусім – високоморальною особою», – наголосив Ректор. Професор Володимир Мельник подякував професорові Івану Вакарчуку, який разом із колегами започаткував таку конференцію, котра «не просто підсумовує наукові здобутки, а присвячена людині в науці». На переконання Ректора, саме постать Богдана Бабія засвідчує, що наука призначена для людини, для відкриття її творчих можливостей і талантів.

На завершення свого виступу професор Володимир Мельник висловив вдячність «усім, кому справа Богдана Теофіловича є рідною і незнищеною».

Співголова конференції Р. Костик у своєму виступі зробив короткий екскурс в історію, зокрема в 60-ті роки минулого століття, коли Богдан Бабій разом із

колегами започаткували новий напрям досліджень у тодішньому Радянському Союзі. «На той час усі займалися активним Сонцем, а на спокійну стратосферу ніхто не звертав уваги», – зауважив доповідач.

Перша доповідь, виголошена на пленарному засіданні, була присвячена 80-літтю від дня народження Богдана Бабія. Відтак, доцент кафедри програмування Роман Рикалюк окреслив основні віхи життя відомого астрофізика. Отже, присутні довідалися про дитинство та юність Богдана Теофіловича, період наукового пошуку молодого дослідника, а також про його активну наукову та педагогічну діяльність.

Упродовж двох років навчання в аспірантурі у Головній астрономічній обсерваторії АН СРСР (Пулково) під керівництвом видатного вченого – професора Володимира Крата формувалося коло наукових інтересів молодого науковця та дослідника.

«Головним напрямом наукової діяльності Богдана Бабія, – підкреслив Роман Рикалюк, – стало теоретичне дослідження фізичних процесів в атмосфері Сонця. На початку 70-х рр. ХХ ст.

Богдан Теофілович започаткував новий напрям досліджень фізичних процесів у сонячній атмосфері, фундаментом якого став теоретичний розрахунок профілів фраунгоферових ліній».

У цей період також чітко окреслюються два види досліджень – визначення величини вмісту хімічних елементів у сонячній атмосфері та дослідження впливу на форму профілів фраунгоферових ліній постійної загасання. На цей період припадає час найактивнішої діяльності Богдана Теофіловича. Його робота стала поштовхом для розвитку Львівської школи фізики Сонця.

Роман Рикалюк назвав Богдана Бабія «педантом у науці». За його словами, поради і дискусії вченого з колегами були бурхливими і цінними. Також Роман Євстахович пригадував, що в Богдана Теофіловича скласти іспити можна було двома способами – добре знати теоретичний матеріал або виграти в нього шахову партію. Правда, виграти в Богдана Бабія нікому зі студентів так і не вдалося.

На завершення Роман Рикалюк наголосив, що «всі, хто мав щастя знати й спілкуватися з Богданом Бабієм, хто був

його другом чи працював разом із ним, назавжди закарбували в пам'яті його високі моральні риси: чуйність, доброту, щирість у взаєминах, готовність допомогти, гостинність, вміння співчувати та розраджувати».

Доповідь професора кафедри астрофізики Богдана Новосядлого була присвячена постатям та основним віхам становлення й розвитку діяльності Астрономічної обсерваторії Львівського університету, з часу заснування якої минуло 245 років.

Також на пленарному засіданні науковець Астрономічної обсерваторії Київського національного університету імені Т. Г. Шевченка Б. Пнатик висвітлив проблему постійних джерел кластерів космічних променів гранично високих енергій.

Конференція «Вибрані питання астрономії та астрофізики» тривала до 20 жовтня. У програмі пленарних засідань – доповіді, які торкаються проблем яскравості сонячних факелів; аналітичних ізотропних однонаправлених розв'язків рівнянь Максвелла в полі Керра та поворот кута поляризації; формування та властивостей великих порожнин в розподілі галактик; подвійного циклу Хейла у змінах діаметрів великих сонячних плям і низки інших актуальних питань.

Конференція продовжила роботу у форматі секційних засідань за такими напрямками: фізика Сонця зір; Астрофізика високих енергій, гравітація і космологія; природні та штучні тіла Сонячної системи, позасонячні планети та сонячно-земні зв'язки; фізика галактик і міжзоряного середовища, космічна газодинаміка.

Додамо, що учасники конференції вшанували пам'ять Богдана Бабія, відвідавши його могилу.

Анастасія Коник
Фото Олега Віварика

Досягнення та перспективи розвитку мікробіології

до цього переліку слід додати ще матеріалознавство і безпеку, адже ці категорії також безпосередньо пов'язані з мікробіологією.

Проректор з наукової роботи окреслив деякі нюанси негативного впливу мікроорганізмів на продукти харчування, зацентрував увагу на їхній ролі у медицині, зокрема для діагностики та лікування хвороб. На думку професора, це «фундаментальні дослідження, які мають потенціал до революційних зрушень у галузі медицини».

Учасників конференції привітали декан біологічного факультету Ігор Хармар та завідувач кафедри мікробіології, професор Світлана Гнатуш.

Світлана Олексіївна зосередила увагу присутніх на розвитку мікробіології у Львівському університеті, адже цього року кафедра мікробіології біологічного факультету відзначає 80-ліття від часу створення.

«Дослідження у сфері мікробіології розпочалися задовго до створення кафедри, – розповіла Світлана Гнатуш. – Першими вченими, які займалися цією проблематикою у Львівському університеті, були професор Францішек Діонізій Каменьський (у 1851-1912 роках). Він вивчав паразити рослин, зокрема захворювання винограду, уперше виявив співжиття грибів із вищими рослинами – мікоризу, сконструював мікроскоп із рухомих столиків для стереоскопічної фотографії».

У виступі професора йшлося про наступників Францішека Каменьського – Павела Людвіга Кучера, подружжя Юзефа та Гелени Кшемєневських, Здіслава Кароля Штойнінга й інших відомих науковців, які стояли біля витоків розвитку та становлення мікробіології.

Професор Світлана Гнатуш розповіла й про сучасний стан кафедри мікробіології, що успішно розвивається та розширює напрями наукових досліджень.

«Сьогодні наукові напрями кафедри мікробіології є різновекторними. Співробітники активно проводять дослідження участі мікроорганізмів в кругообігу сполук сульфору, впливу важких металів на фізіолого-біохімічні властивості бактерій, розробляють методи детоксикації сірководню та вилучення сполук важких металів», – зазначила Світлана Гнатуш й додала, що кожного року кафедра мікробіології випускає фахівців, які застосовують свої знання на виробництві, у діагностичних лабораторіях і науково-дослідних установах.

Зауважимо, що в колі наукових зацікавлень учасників конференції – питання досягнень і перспектив конструювання мікроорганізмів – продуцентів біотанолу; біологічної різноманітності бактерій води та ґрунту Чорного моря; генетичного контролю біосинтезу антибіотиків в актинобактерій; впливу йонів важких металів на мікроорганізми, які забезпечують колообіг сульфору в природі.

Крім того, вчені-біологи обговорюють токсичність і біоремедіацію хрому мікроорганізмами, дослідження мікробних патогенів у віртуальній лабораторії, а також сучасні аспекти персистенції *Corynebacterium diphtheriae*. Мікробіологи також зацентрували увагу на мікроорганізмах – продуцентах срібних наночастинок та полісахариді актиноміцетів.

Упродовж двох днів учасники конференції працюватимуть у форматі секційних засідань, що відбуватимуться за такими напрямками: «Фізіологія і біохімія мікроорганізмів. Мікроорганізми в біотехнології»; «Медична мікробіологія» та «Мікроорганізми в довкіллі».

Ірина Онисько
Фото Олега Віварика

Проблеми геології фанерозою України

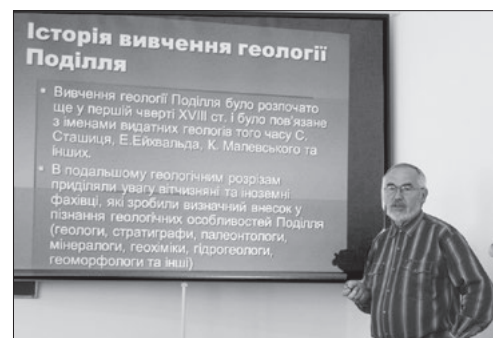
Упродовж 6-8 жовтня 2016 року на геологічному факультеті Львівського національного університету імені Івана Франка проходила VII Всеукраїнська наукова конференція «Проблеми геології фанерозою України», організаторами якої була кафедра історичної геології та палеонтології.

У роботі сесії та конференції взяли участь науковці з Київського національного університету імені Тараса Шевченка (м. Київ), члени Палеонтологічного товариства Інституту геологічних наук НАН України (м. Київ), представники Національного науково-природничого музею НАН України (м. Київ) та інших наукових установ України.

З вітальним словом до учасників конференції звернувся проректор з наукової роботи Університету, член-кореспондент НАН України, професор Роман Гладішевський, який зазначив, що тематика конференції є актуальною в сьогоденні і має вагоме значення для вироблення нових критеріїв при пошуках і розвідці родовищ корисних копалин України. Роман Євгенович побажав усім присутнім цікавих дискусій і нових творчих досягнень у царині геології.

Декан геологічного факультету, професор Микола Павлуш окреслив сучасний стан розвитку геологічної науки та наголосив на доцільності проведення літолого-стратиграфічних досліджень, які є основою під час проведення місцевих і регіональних геологічних, тектонічних, розшукових та інших досліджень. Микола Миколайович розповів і про основні проблеми, з якими стикаються науковці на шляху до нових відкриттів.

У ході роботи конференції учасники заслухали цікаві наукові доповіді з про-

блемних питань у галузі палеонтології, тафономії, біостратиграфії, еволюції, палеоекології, палеогеографії, седиментології, нафтогазової геології та ін.

Тематично представлені наукові напрацювання охоплювали найновіші палеонтолого-стратиграфічні досягнення, які застосовують при вивченні осадових відкладів різних регіонів України та світу.

На сесії було розглянуто актуальні питання, пов'язані з пошуково-розвідувальними роботами на нафтогазових родовищах України.

Зазначимо, що у своїх доповідях учасники конференції намагалися окреслити актуальне коло питань, присвячених найважливішим проблемам розвитку палеонтолого-стратиграфічних досліджень та геології загалом.

Багато уваги науковці приділили й новим методологіям, що мають застосування у палеонтолого-стратиграфічних дослідженнях та є сучасним інструментом при вивченні осадового чохла фанерозою різних регіонів України під час розшуку корисних копалин.

На завершальному пленарному засіданні після обговорення стендових доповідей відбулось їхнє жваве обговорення у форматі дискусій.

Галина Гоцанюк

Європейська стабільність і безпека очима молоді

На факультеті міжнародних відносин Львівського національного університету імені Івана Франка 28 жовтня 2016 року відбувся Всеукраїнський молодіжний форум «Безпечна і стабільна Європа: погляд молоді», який об'єднав студентів із різних куточків України та досвідчених експертів у галузі безпекового середовища.

Роботу форуму організували Центр міжнародної безпеки та партнерства, що працює на базі факультету міжнародних відносин ЛНУ ім. Івана Франка, за підтримки Центру інформації та документації НАТО в Україні (м. Київ) та Міністерства закордонних справ України.

Організатори форуму мають на меті створити дискусійний майданчик, у рамках якого молодь із різних регіонів України отримає можливість для вільного, відвертого та конструктивного обміну думками з найширшого кола питань безпеки на євроатлантичному просторі.

Під час офіційного відкриття форуму декан факультету міжнародних відносин, директор Центру міжнародної безпеки та партнерства, Надзвичайний і Повноважний Посол України Маркіян Мальський за-

кцентував увагу на важливості проведення цього заходу в час, коли Європа поставала перед найбільшою загрозою своєї безпеки від часів завершення «холодної війни».

Саме молодь, за словами Маркіяна Зіновійовича, має стати основним рушієм змін і створити концептуальну модель світу, в якому нам жити в майбутньому – безпечного світу. «Сьогоднішнє наше наукове зібрання спрямоване не на те, щоб обговорити конкретні питання, проблеми чи механізми безпеки. Ми тут для того, щоб сформулювати для молодих науковців експертне середовище, а для усього суспільства випрацювати так звану концептуальну інтелектуальну модель сучасного світу й у цій моделі висвітлити ключові проблеми, пов'язані з безпекою», – зазначив Маркіян Мальський.

Під час роботи форуму молоді науковці обговорили найбільш гострі проблеми безпеки в сучасній Європі, висловили своє бачення ролі України в міжнародно-політичних процесах і запропонували власний погляд на творення безпечної Європи.

Учасники форуму представили власний погляд на питання – чим є безпека у сучасному суперечливому й неоднозначному світі.

Окрім традиційних підходів до розуміння безпеки у військових і політичних термінах, молоді люди зробили особливий наголос на необхідності створення безпекового середовища на рівні окремої особистості, формування сприйняття власної відповідальності за розвиток суспільства.

«Безпека держави загалом залежить від безпеки та можливостей для саморозвитку кожного конкретного громадянина, а відтак кожен окремий громадянин має розуміти власну персональну відповідальність за долю суспільства», – переконані учасники форуму.

Науковці також активно обговорювали питання енергетичної незалежності держав і суспільств, інформаційної безпеки та агресивних пропагандистських впливів.

Серед гостей-експертів, які взяли участь у форумі, – директор Центру інформації та документації НАТО в Україні Наталя Немилівська, директор Інституту зовнішньої політики Дипломатичної академії України при Міністерстві закордонних справ України Григорій Перепелиця, заступник директора Департаменту Європейського Союзу Міністерства закордонних справ України Володимир Бачинський, радник програм співробітництва і допомоги Департаменту міжнародних відносин і операцій Міністерства національної оборони Литовської Республіки Андріус Вайвада.

Організатори сподіваються, що форум стане майданчиком, з якого почне формуватися нова генерація українських еліт, які в перспективі займуть провідні державні посади і від рішень яких буде залежати доля нашої країни. Зокрема, професор Григорій Перепелиця підкреслив, що наша молодь – це ресурс, який володіє елементом стратегічного мислення і візьме на себе відповідальність за майбутнє.

Ігор Іжнін, заступник декана факультету міжнародних відносин
Фото Олега Віварчика

Науково-практичний семінар для соціальних педагогів і соціальних працівників

21 жовтня 2016 року на кафедрі корекційної педагогіки та інклюзії факультету педагогічної освіти ЛНУ ім. Івана Франка пройшов Науково-практичний семінар за темою «Формування професійних компетентностей майбутніх соціальних педагогів і соціальних працівників у процесі фахової підготовки в контексті сучасних освітніх змін».

У ході роботи семінару студентам спеціальності «Соціальна педагогіка/Соціальна робота» була запропонована відкрита лекція гостьового професора з Києва – Ренати Хейківни Вайноли, доктора педагогічних наук, професора кафедри соціальної педагогіки факультету соціально-психологічних наук та управління Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, яка розкрила сутність та специфіку застосування рекламно-інформаційних технологій у соціально-педагогічній роботі. Паралельно із цим студенти спеціальності «Корекційна педагогіка» стали учасниками інтерактивної лекції на тему: «Умови соціально-педагогічної інтеграції людей з особливими

потребами у соціальне середовище», що презентувала Наталя Олександрівна Мирониченко, кандидат пед. наук, доцент кафедри соціальної педагогіки факультету соціально-психологічних наук та управління Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (м. Київ).

Викладачі кафедри корекційної педагогіки та інклюзії факультету педагогічної освіти ЛНУ ім. Івана Франка, разом із гостьовими професорами, а також запрошеними фахівцями-практиками соціальної роботи м. Львова, представниками служби у справах дітей Львівської обласної державної адміністрації, обговорили за круглим столом теоретичні і практичні аспекти соціальної педагогіки та соціальної роботи в контексті сучасних запитів українського суспільства, а також визначили конструктивні точки дотику і подальшої співпраці в питаннях фахової підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери на засадах компетентнісного підходу.

За повідомленням кафедри

Лінгвістична зустріч «Україна – Польща: мова і сучасність»

Уперше на філологічному факультеті Львівського національного університету імені Івана Франка 10 жовтня 2016 року відбулася лінгвістична зустріч із відомими мовознавцями: директором Інституту слов'янської філології Університету Марії Кюрі-Склодовської (Люблін, Польща), професором Феліксом Чижевським і директором Інституту української мови НАН України, професором Павлом Гриценком, у якій взяли участь студенти-магістри, викладачі та науковці-філологи з інших ВНЗ Львова.

«Філологічна наука формує обличчя університетської спільноти й України в цілому, а також репрезентує нашу країну у світі. Тому сьогоднішня зустріч із мовознавцями стане актуальною та корисною для всієї філологічної спільноти», – зазначив декан філологічного факультету Святослав Пилипчук, представляючи гостей.

Організатор зустрічі, завідувач кафедри української мови Зоряна Купчинська зауважила, що вже давно назріла потреба у створенні спеціального майданчика для зустрічей і спілкування з відомими мовознавцями, які працюють на розвиток українистики як у нашій державі, так і за кордоном.

Про становлення українистики в Польщі розповів професор Фелікс Чижевський, сфокусувавши увагу на науковій діяльності засновника кафедри українистики в Люблінському університеті імені Марії Кюрі-Склодовської – Михайла Лєсєва.

«Професор Михайло Лєсєв – український мовознавець у Польщі, україніст і славіст, історик, доктор філологічних наук, автор праць з українського та слов'янського мовознавства, діалектології, ономастики, історії і культури мови, фольклористики. Саме Михайло Лєсєв у 1992 році очолив кафедру української філології на факультеті славістики в Люблінському університеті імені Марії Кюрі-Склодовської», – зазначив учень Михайла Лєсєва – Фелікс Чижевський.

Додамо, що з метою участі в лінгвістичних зустрічах до Львівського університету прибули й інші працівники кафедри українистики Університету Марії Кюрі-Склодовської. Учасники делегації ознайомилися з українськими колег із своїми напрацюваннями у сфері слов'янського мовознавства та детальніше розповіли про напрями наукових досліджень.

Під час зустрічі з філологічною спільнотою професор Фелікс Чижевський також презентував видання кафедри українистики Люблінського університету.

Близькучу доповідь про діалектний фрагмент українського мовопростору виголосив директор Інституту української мови НАН України, професор Павло Гриценко.

На завершення зустрічі учасники заходу мали можливість безпосередньо поспілкуватися із відомими мовознавцями й отримати відповіді на проблемні питання, якими цікавляться сучасні українські філологи.

Ірина Онисько
Фото Анастасії Коник

Міжнародний математичний конкурс

Україна вперше приймає учасників одного з наймасштабніших світових з'їздів математиків, що проходить на базі Львівського університету.

Під егідою Міжнародної асоціації «Kangourou sans Frontières» з 26-го до 30-го жовтня у Львівському національному університеті імені Івана Франка проходить XXIV зустріч представників 60 країн-учасників міжнародного математичного конкурсу «Кенгуру». Щорічна загальна асамблея Асоціації відбувається, як правило, у жовтні чи листопаді й щоразу в іншій країні.

Близько 150 математиків з усього світу зібрались в Україні, аби обговорити результати проведення Міжнародного математичного конкурсу «Кенгуру» 2016 року, окреслити плани на майбутнє та підготувати конкурсні завдання для наступних змагань.

Додамо, що Міжнародний математичний конкурс «Кенгуру» об'єднує понад 6 мільйонів учасників – школярів із різних континентів, зокрема із понад 69 країн світу, включаючи США, Канаду, Мексику, Аргентину, Уругвай, Парагвай, країни Європи, Південної Америки, Африки та Близького Сходу.

Метою конкурсу є залучення учнів до цікавого й пізнавального світу математики.

Відповідальною організацією за проведення цього року зустрічі є Львівський фізико-математичний лицей-інтернат при ЛНУ ім. Івана Франка та Львівський національний університет імені Івана Франка.

Підвищення якості викладання англійської мови

У рамках Року англійської мови в Україні 19 жовтня 2016 року в Актовій залі Університету відбулась Регіональна навчально-методична академія ТІСОЛ-Україна «Англійська від Кембридж у навчально-методичній роботі викладача англійської мови: компетентнісний підхід до екзаменаційної підготовки».

У роботі академії взяли участь викладачі англійської мови вищих і середніх навчальних закладів Львова та області. «Це спільний проект видавництва та екзаменаційного департаменту Кембриджського університету, Асоціації викладачів англійської мови в Україні ТІСОЛ-Україна та кафедри іноземних мов для гуманітарних факультетів Львівського національного університету імені Івана Франка», – пояснюють організатори.

Президент Асоціації викладачів англійської мови в Україні ТІСОЛ-Україна доцент Алла Раду привітала учасників від імені оргкомітету академії та виконавчого комітету ТІСОЛ-Україна й зазначила, що неурядова організація викладачів англійської мови спрямовує свою діяльність на підвищення якості викладання англійської мови, запровадження новітніх технологій навчання, використання найкращого міжнародного досвіду в практиці викладання англійської мови.

За словами Алли Раду, окрему увагу ТІСОЛ-Україна приділяє підвищенню професійної підготовки викладачів англійської мови. Додамо, що впродовж останнього часу створено програму навчально-методичних тренінгів, яка надає можливість як учителям середніх навчальних закладів, так і викладачам університетів пройти навчання на сертифікованих курсах, ознайомившись з авторськими методиками найкращих українських та іноземних фахівців.

Актуальні проблеми підготовки студентів до міжнародних іспитів з англійської мови були в центрі уваги таких останніх заходів ТІСОЛ-Україна, як: Національна Конвенція ТІСОЛ-Україна (Львів,

2016), Академія ТІСОЛ-Україна (Харків, 2016), Форум молодих науковців (Харків, 2016), Літній інститут ТІСОЛ-Україна (Славське, 2016).

Заступник декана факультету іноземних мов Ганна Кость поділилася досвідом впровадження нової концепції викладання іноземних мов у Львівському національному університеті імені Івана Франка та розповіла про перші здобутки професорсько-викладацького складу факультету на шляху її імплементації.

«У Львівському університеті підготовка фахівців різних освітньо-кваліфікаційних рівнів ґрунтується на принципах забезпечення високої якості викладання іноземних мов, надання додаткових можливостей для студентів і викладачів, мотиваційного стимулювання до вивчення мов інших народів як необхідної умови для інтеграції у європейський та світовий освітній простір», – зазначила Ганна Кость.

Також Ганна Мирославівна наголосила, що «успішність процесу запровадження нової концепції викладання іноземних мов в Університеті визначається спільним бажанням викладачів і студентів досягти якомога вищого рівня володіння іноземною мовою як інструментом мислення й комунікації у сфері свого фаху».

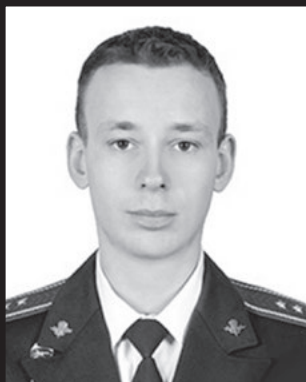
Консультант екзаменаційного департаменту Кембриджського університету в Україні Дарина Сіжук представила презентацію на тему: «Англійська від Кембридж: відкриваємо світ можливостей. Англійська від Кембридж: сертифікат для кар'єри та майбутнього», а методист видавництва Кембриджського університету Ганна Шовкалюк провела тренінг «Англійська від Кембридж – рішення для кращого навчання. Офіційна підготовка до Кембриджських іспитів, яка надихає».

Активну участь у роботі академії взяли викладачі кафедр іноземних мов для гуманітарних і природничих факультетів, які працюють над практичним втіленням нових ідей у навчальний процес з викладання англійської мови в контексті реалізації нової концепції.

Під час перерви учасники оглянули виставку навчальних та екзаменаційних матеріалів від компанії «Лінгвіст» та видавництва Кембриджського університету, а також поспілкувались із представниками екзаменаційного центру Cambridge English.

Олег Віварчик

Герої АТО

Кирило Андреев
(06.09.1988 – 29.07.2014)

Народився 6 травня 1988 року, м. Чита, СРСР. Випускник Академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного 2011 року за спеціальністю «Управління діями підрозділів військової розвідки та спеціального призначення», отримав диплом із відзнакою та золоту медаль.

Командир групи спеціального призначення 1-го батальйону 3-го окремого полку спецпризначення ГУР Міністерства оборони України, капітан. Був призначений на проходження служби у військовій частині А0680 у Кіровограді.

2011 року вступив до Інституту післядипломної освіти та доуніверситетської підготовки ЛНУ ім. Івана Франка, де навчався за спеціальністю «Правознавство».

Обставини загибелі: 29 липня 2014 року загинув під час виконання бойового завдання у складі розвідувальної групи з порятунку пілотів збитого літака в районі міста Сніжне Донецької області. Група була атакована із засідки терористами. Капітан Андреев разом із підполковником Лисенком спробували здійснити прорив, однак сили були нерівними. Спецпризначенці загинули в тому бою як справжні герої – зі зброєю в руках.

Кирило Андреев похований у м. Львові на Личаківському цвинтарі на Полі почесних поховань поруч із Меморіалом воїнам Української Галицької Армії.

Сімейний стан: Залишилась дружина Олена.

Указом Президента України № 873/2014 від 14.11.2014 року капітан Андреев К. Л. нагороджений орденом Богдана Хмельницького III ступеня (посмертно).

Володимир Василевський
(13.06.1990 – 17.07.2015)

Народився 13 червня 1990 року в м. Стрию. Навчався в Стрийській загальноосвітній школі №1. 2007 року вступив на географічний факультет ЛНУ ім. Івана Франка. Навчався спочатку на бакалавраті за напрямом підготовки «Екологія, охорона навко-

лишнього середовища та збалансоване природокористування». Закінчив університет у 2012 році за спеціальністю «Прикладна екологія та збалансоване природокористування». Під час навчання закінчив військову кафедру й отримав звання лейтенанта.

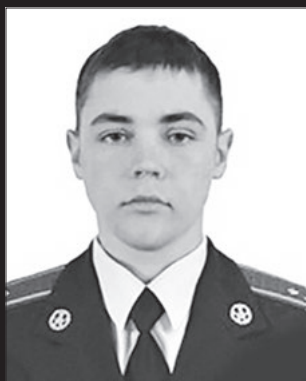
Був мобілізований до війська під час четвертої хвилі мобілізації.

Служив молодшим лейтенантом, був командиром 2-го механізованого взводу 5-тої механізованої роти 2-го механізованого батальйону 24-ої механізованої бригади.

Загинув 17 липня 2015 року в м. Лисичанську Луганської області.

Похований в м. Стрию на кладовищі на алеї Слави. Залишилась дружина Вікторія і донечка Юлія.

Одну з нових вулиць Стрия названо на честь Володимира Василевського – Героя, 25 річного стріянина, бійця 24-ої окремої механізованої бригади.

Денис Чабанчук
(02.09.1992 – 17.02.2015)

Народився 2 вересня 1992 року у м. Луцьк.

У 2013 року закінчив Академію сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного за спеціальністю «Управління діями підрозділів механізованих військ». Командир взводу снайперів 15 окремого гірсько-піхотного батальйону 128 окремої гірсько-піхотної бригади, старший лейтенант.

У 2013 році вступив до Інституту післядипломної освіти та доуніверситетської підготовки ЛНУ ім. Івана Франка, де навчався за спеціальністю «Менеджмент організацій і адміністрування».

Обставини загибелі: загинув 17 лютого 2015 року під час передислокації військ із Дебальцевого. Машина, в якій перебував Денис, наїхала на міну поблизу села Калинівка (Артемівський район) та залишилась на підконтрольній бойовикам території. Сепаратисти надіслали родичам відео, на якому Денис був уже мертвий. Лише у березні вдалося забрати тіло 22-річного захисника. Поховали Дениса на Алеї Почесних поховань у селі Гаразджа.

Денис запам'ятовувався як людина, яка мала надзвичайно великий потяг до знань та саморозвитку. Він завжди гідно обстоював власну точку зору, за що і користувався авторитетом серед товаришів і повагою у командирів та викладачів.

Вільно володів англійською мовою, неодноразово брав участь у міжнародних військових навчаннях, був надійним другом для своїх товаришів, справжнім професіоналом своєї справи, гідним представником офіцерського корпусу Збройних Сил України.

Указом Президента України № 270/2015 від 15.05.2015 року за особисту мужність і героїзм, виявлені в захисті державного суверенітету і територіальної цілісності України, вірність військовій присязі під час російсько-

української війни старший лейтенант Чабанчук Д. М. нагороджений орденом Богдана Хмельницького III ступеня (посмертно).

Степан Петрівський
(20.06.1992 – 24.08.2014)

Народився 20 червня 1992 року в с. Сушиця Старосамбірського району Львівської області. Разом із братом-близнюком Іваном навчалися у Сушицькій початковій, Тернівській дев'ятирічній та Старосамбірській середній школах.

Після закінчення школи, у 2009 році, разом вступили до ЛНУ ім. Івана Франка на геологічний факультет за спеціальністю екологія та охорона навколишнього середовища (заочна форма навчання). Брати відслужили строкову службу у 80-й окремій аеромобільній бригаді (м. Львів).

У травні 2014 р. Степан вступив на службу до лав Батальйону патрульної служби міліції особливого призначення БПСМОП «Шторм», відбув навчання та добровільно зголосився в зону АТО, але, оберігаючи матір, не розповідав рідним, що воює на Луганщині. Другу ротацию проходив поблизу Луганська під час важких боїв у Луганському аеропорту. Напередодні загибелі, приїхавши додому у відпустку, він встиг скласти державні іспити, отримавши диплом бакалавра й вступивши на шостий курс Університету.

Він писав вірші, готувався після закінчення університету вступити до духовної семінарії. Степан був нагороджений іменним годинником від командування за зразкову службу.

Загинув 24 серпня 2014 року при обстрілі терористами блокпосту українських сил – поблизу с. Георгіївка Лутугинського району.

Похований в с. Сушиця. 29 вересня 2014 року – за особисту мужність і героїзм, виявлені в захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, вірність військовій при-

сязі під час російськоукраїнської війни, нагороджений орденом «За мужність» III ступеня (посмертно). У 2015 році ім'я Степана Петрівського присвоїли Тернівській ЗСШ III ст. Старосамбірського району. У травні 2016 року тут встановлено пам'ятну дошку. Готується випуск збірки його поезій.

Роман Галас
(01.12.1975 – 08.08.2015)

Народився 1 грудня 1975 року. Закінчив Сокальську школу № 1, зараз це гімназія імені Олега Романіва, зі золотою медаллю.

Здобувши перемогу на обласній олімпіаді з географії, вступив на географічний факультет ЛНУ ім. Івана Франка.

Під час навчання в університеті Роман закінчив військову кафедру і отримав звання лейтенанта. Потім за вислугою отримав звання старшого лейтенанта.

По завершенню навчання на географічному факультеті ЛНУ ім. Івана Франка, одружився і переїхав на Рівненщину, де прожив сімнадцять років. Працював у Луцьку на заводі, звідти 3 лютого 2015 року, під час четвертої хвилі, був мобілізований.

Роман спочатку служив у Широкому Лані Миколаївської області, потім на Яворівському полігоні, а 30 березня поїхав у зону АТО. Щастя, Станиця Луганська, Райгородка, Новоайдар...

Служив командиром 3-го взводу третьої роти 16-го окремого мотопіхотного батальйону.

Загинув старший лейтенант Галас Роман 8 серпня 2015 року під час бойових дій поблизу Артемівська.

Поховали героя у його рідному місті Сокалі Львівської області.

У нього залишились дружина Ірина та донька Майя.

Земляки вшанували пам'ять полеглого в АТО Романа Галаса – йому (посмертно) присвоєно звання «Почесний громадянин Млинівщини».

Ігор Грішин
(11.01.1975 – 02.05.2014)

Народився 11 січня 1975 року у м. Слов'янськ Донецької області.

У 2002–2006 роках навчався в Інституті післядипломної освіти ЛНУ ім. Івана Франка за спеціальністю «Правознавство».

Капітан (посмертно), бортовий авіаційний технік вертолітної ланки 16-ї окремої бригади армійської авіації 8-го армійського корпусу Сухопутних військ ЗС України (Броди, Львівська область).

Обставини загибелі: 2 травня 2014 року під час антитерористичної операції на сході України поблизу міста Слов'янськ за допомогою переносних зенітних ракетних комплексів було збито два вертольоти Мі-24 Збройних сил України, які здійснювали повітряне патрулювання у визначеному районі. У результаті обстрілу п'ятеро офіцерів Збройних сил України, серед яких був і Ігор Грішин, загинули, один отримав поранення.

Сімейний стан: Залишилися дружина, дві доньки 1995 та 2005 р. н.

Указом Президента України № 543/2014 від 20 червня 2014 року, «за особисту мужність і героїзм, виявлені у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, вірність військовій присязі та незламність духу», нагороджений орденом Богдана Хмельницького III ступеня (посмертно).

Олександр Дереш
(16.08.1974 – 22.08.2016)

Народився 16 серпня 1974 року у м. Львів. Закінчив Львівську СШ № 30. Здобув дві вищі освіти: 1997 року закінчив Український державний лісотехнічний університет (тепер Національний лісотехнічний університет України), у 2005 році закінчив правничий факультет Інституту післядипломної освіти ЛНУ імені Івана Франка за спеціальністю «Право».

Проходив строкову службу в прикордонних військах. Працював за фахом юриста. Активний учасник подій на Майдані.

Зголосився добровольцем до служби в ЗСУ. 3 4.09.2014 року служив у 44-ОАБР (в/ч п/п В1428). Після демобілізації продовжив службу в ЗСУ, 44-ОАБР на контрактній основі (до закінчення особливого періоду). У 2016 році пройшов курс підготовки офіцерів у Національній академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного.

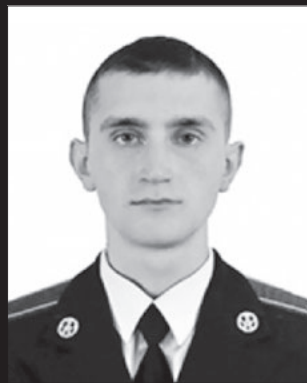
Був командиром взводу – старшим офіцером 5-гарматної артилерійської батареї 2 гарматного артилерійського дивізіону в/ч п/п В1428.

У серпні 2015 року нагороджений Почесною відзнакою 44-ОАБР.

Загинув 22.08.2016 р. під час виконання бойового завдання, вірний військовій присязі.

Похований у м. Львові на Личаківському цвинтарі на Полі почесних поховань № 76.

Виховував двох дітей: доньку Марічку, 15 років, сина Андрія, 10 років.

Юрій Думанський
(17.07.1991 – 14.08.2014)

Народився 17 липня 1991 року у м. Ніжневартівськ Російської Федерації.

У 2013 році закінчив Академію сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного за спеціальністю «Управління діями підрозділів механізованих військ».

Командир взводу 24-ї окремої механізованої бригади ОК «Північ» (м. Яворів).

У 2013 році вступив до Інституту післядипломної освіти та доуніверситетської підготовки Львівського національного університету імені Івана Франка, де навчався за спеціальністю «Правознавство».

Загинув 14 серпня 2014 року у боях під Луганськом внаслідок артилерійського обстрілу. Неодружений.

Похований у Львові на Полі почесних поховань на Личаківському цвинтарі.

Указом Президента України № 144/2015 від 14.03.15 р. лейтенант Думанський Ю. О. нагороджений орденом Богдана Хмельницького III ступеня (посмертно).

Володимир Труш
(10.09.1977 – 31.10.2015)

Народився 10 вересня 1977 року у м. Новий Розділ Миколаївського району Львівської області. Випускник філологічного факультету ЛНУ ім. Івана Франка (2000), у 2007–2011 рр. – навчався в Інституті післядипломної освіти ЛНУ імені Івана Франка за спеціальністю «Правознавство».

У 2000–2002 працював старшим лаборантом, з 2001 – асистент, пізніше – старший викладач кафедри бібліотекознавства і бібліографії факультету культури і мистецтв. 2001–2002 – заступник декана філологічного факультету, 2003–2006 – заступник декана факультету культури і мистецтв Університету.

Заступник командира роти по роботі з особовим складом, в. о. командира роти 53-ої окремої механізованої бригади, капітан.

Обставини загибелі: 31 жовтня 2015 року близько 10 години Володимир Труш разом із побратимом Віталієм Кравченком, заступником командира батальйону 53 бригади під час виконання бойового завдання підірвалися на розтяжці.

Похований у м. Львові на Личаківському цвинтарі на Полі почесних поховань. Залишилась дружина Олена та двоє синів – одинадцятирічний Микола і чотирирічний Василь.

Указом Президента України № 9/2016 від 16.01.2016 року капітан Труш В. В. нагороджений орденом «За мужність» III ступеня (посмертно).

**Вічна пам'ять Героям!
Герої не вмирають!**

Володимир Труш: «Не ми обираємо боротьбу за Батьківщину»

Сила духу нескорених – наших сучасників, які обстоюють Українську державу на її східному кордоні в протистоянні з російським агресором, викликає подивування й захоплення, надихає тисячі українців на боротьбу й віру в неодмінну перемогу. Чимало відважних, на жаль, так і не повертаються додому, де їх чекають рідні, друзі, колеги. Вони офірують Україні найдорожче – власне життя.

Одним із таких Героїв є старший викладач, воїн АТО, капітан Володимир Труш, який рік тому, 31 жовтня 2015 року, трагічно загинув у районі Авдіївки під час виконання бойового завдання.

Літературно-музичною композицією «Не ми обираємо боротьбу за Батьківщину...» академічна спільнота Львівського національного університету імені Івана Франка вшанувала пам'ять Героя України Володимира Труша.

Студенти, викладачі та побратими змалювали світлий образ Володимира Труша як патріота, мужнього й відважного воїна та людини незламної волі.

Декан факультету культури і мистецтв Роман Крохмальний розповів, яким був

Володимир Труш у мирний час, зосередивши увагу на яскравих моментах його життя та основних біографічних віхах, пов'язаних із навчанням та працею Володимира у Львівському університеті.

«2000 року Володимир Труш закінчив філологічний факультет Львівського університету, вступив до аспірантури. У 2000–2002 рр. обіймав посаду старшого лаборанта, з 2001 – асистента кафедри бібліотекознавства і бібліографії. У 2001–2002 рр. працював на посаді заступника декана філологічного факультету, а у 2003–2006 рр. – заступника декана факультету культури і мистецтв Львівського університету», – зазначив Роман Крохмальний, додавши, що Володимир Труш завжди демонстрував свою активну громадянську позицію, зокрема й під час Революції Гідності.

За словами декана, під час четвертої хвили мобілізації Володимир Труш отримав повістку і відразу, не роздумуючи, прийняв рішення йти на службу. Після навчання на Яворівському полігоні 24 березня 2015 року Володимир Труш потрапив у м. Гірське Луганської області, а згодом у смт. Новотошківське. Саме на цих позиціях Володимир Труш

разом із побратимами мужньо ніс військову службу, захищаючи кожен клаптик української землі.

«Однак 31 жовтня 2015 року під час виконання бойового завдання Володимир Труш разом із побратимом Віталієм Кравченком у лісі поблизу м. Авдіївка підірвався на ворожому міно-вибуховому пристрої...», – зі скорботою сказав декан факультету культури і мистецтв Роман Крохмальний.

16 січня 2016 року відповідно до Указу Президента України № 9/2016 капітана Володимира Труша посмертно нагородили орденом «За мужність» III ступеня «За особисту мужність і високий професіоналізм, виявлені у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, вірність військовій присязі».

Під час меморіального вечора пам'яті Володимира Труша прозвучали музичні композиції та поетичні твори у виконання студентів і викладачів факультету культури і мистецтв.

Ведучий вечора, актор і режисер, професор Богдан Козак повідомив, що родина Володимира Труша і друзі готують до видання книги спогадів про нього, яка також

міститиме і його поезію. Деякі вірші, які ввійдуть до збірки, автори представили учасники вечора пам'яті.

Під час перегляду відеороликів про Володимира Труша він звертався до присутніх. На кадрах – сповнений сил та енергії: «Я їхав сюди з думкою, що буду тут корисний», – з посмішкою на устах розповідав Володимир.

Спогадами про знайомство із Володимиром Трушем поділився його побратим Тарас Гривул. «Ми зналися ще зі студентської лави. Були дуже здивовані побачити один одного на сході, у польових умовах. Володимир потрапив у роту, яка дислокувалася у «важких» місцях... Утім, він чесно здійснював свій військовий обов'язок», – розповів Тарас і представив присутнім музичну композицію під акомпанемент бандури.

«Українські воїни зробили свій вибір. Зробімо і ми, тут, у мирному житті!» – закликав учасників заходу побратим Володимира Труша.

Додамо, що згідно з рішенням Вченої ради ЛНУ ім. Івана Франка для студентів факультету культури і мистецтв запроваджено стипендію імені Володимира Труша. У навчальному корпусі факультету також відкрито його іменну аудиторію.

Ірина Онисько

Окрайці творчого доробку Андрія Содомори

...найбільше диво, яке покликане плекати
в людини людяність, – Слово...

Андрій Содомора

Поетичне, прозове й перекладне слово Андрія Содомори – скромного, інтелігентного, вдумливого українського літератора, який заохочує на малому зосереджуватися не тільки оком, а й душею, спонукає до глибинного роздумування. Яке воно те слово? Передусім воно – з тих слів, які треба читати не лише фізичним оком, а й оком думки, духом людського єства, серцем: «Життя людини, за Сенекою, – це життя думки» («Діалоги»):

Слова мудрих – немов оті леза в гірлізі і мов позабигані
цвяхи,
складачі ж таких слів – вони дані від одного Пастиря.
Екклесіаста 12:11

Взявся я за непосильну працю – малим досягнути велике, але це моє розуміння, хай і незначне, як зеренце, має надію прорости і вирости в міцне й крилате дерево пізнання обривів та глибин творчої особистості, якій так пасують слова Миколи Руденка:

Я в Слові свої володіння здобув –
У Всесвіті-Слові, де Божі закони.

Недбале читання без осмислення – це марнування часу, і якщо ми нарікаємо, що живемо від миті до миті, то в тому наша провина: «Чому ж нарікаємо на природу? Вона – прихильна до нас: життя, якщо вмієш користати з нього, – довге» (Сенека, «Діалоги»).

Сприймаємо як аксіому: «Кожен поет намагається вчити або звеселяти» (Горацій). Андрій Содомора своїм життям, творчістю доводить: усі його літературні здобутки – задля розвою української літератури, адже не новим є те, що «...геніальне відкриття чи поява мистецьких шедеврів є співпрацею обраних Богом з-поміж смертних і Творцем» (Ольга Слоньовська «Слід невловимого Протея»).

Слово здатне розбудити приспану побутом людську душу і змусити її трудитися. Однак слово це має бути особливе – наснажене душевним теплом та мудрістю його автора. Слово Андрія Содомори справляє особливий вплив на читача. До письма він підходить як турботливий садівник, кожне слово у нього – наче доглянуте дерево: на своєму підсонні, обтяжене соковитим овочем, – «Кожне дерево казку шепоче» (Богдан Лепкий).

І знову Горацій: «Тільки в знанні – джерело й запорука справжнього вірша». Поет, який у творчому житті Андрія Содомори посідає особливе місце, застерігає його від слів, які лише дзвенять, а не важать.

Часто гортаю сторінки його книжок (маю в цьому душевну потребу), не раз гублюся в розмаїтті думок, у загадковій простоті й глибині слова, але намагаюся вловити якомога більше тепла думки-життя, продовжуючи своє духовне життя, затримати в пам'яті бодай децимлю, радію, коли вдається, забуваю таке звичне нарікання: «Та скільки того життя?»

Хто може більше сказати про поезію, аніж сам її автор?! На-самперед – фактом її появи на папері... «По світло йду до темного покою», а після того першого просвітлення – «На перелаз ступивши, завагаюся: // Що там?... Що там?..», а відтак:

Старий ставок і пісня над селом,
І тиша, й скрегіт жаб – наперемінно.

Вічно теплі спогади дитинства, туга за тим, що не повернути із забутого минулого, що гріє серце й душу:

Яке ж сумне те місце, де був сад!
Хоч би пеньок, горбочок – геть нічого...
Тут п'явся по веранді виноград,
Снувався там рівчак уздовж дороги.

Та ось знову світло з покою, власне, його кришталеве звучання:

Старий фортеп'яні туги плав –
У віхолу погляд мами...
Розлучник-час так прозоро став
Зимовим склом поміж нами!..

Але ще не пора, не пора – ще не «загладжує метіль дороги й межі». І чи варто так уже сумувати, чи не краще – пильніше придивитися до чуда Божого творення, розвою й побачити?.. «Але чи вгледити, як із бруньки – лист?...// А сонце розміліло землю гріє «...І раптом збагнути:

Зігнулася під краплю роси
травинка лугова, життя основа:
тремтить на ній, до посвисту коси,
в травинці тій, – уся світобудова.

«Я вдячний стежці, по якій ішов: // Земного неба й досі бачу шовк!..» – це і про мене, за що складаю поетові щирі вдячність. Така стежина неминуче приведе до джерел, що із земних глибин витікають й дарують свіжість і творчу силу, до тієї води, що

...перша спонукала до прозріння:
Хто в люстро глянув, плесо голубе, –
Твою пораду вчув: «Пізнай себе!»

Це лише прохід текстами кількох віршів. А кожний же рядок – завершена думка, яка може слугувати темою для окремого есею: «Душа неначе пригадала крила...», «Прощаюсь, а душа болить»... Поет розмовляє з читачем, з природою, з тими, кого вже немає серед нас, зі своєю пам'яттю, з любов'ю йому античності; вслухається у мову дощу й шурхіт листя, веде душевні розмови зі Львовом; блукає замжиченими вуличками рідного міста, намагається ним...

А люди часто біжать-поспішають, нічого такого не зауважують, і сирій камінь, в якому дух віків, краплі сліз та поту будівничого, не зворушує їх... марнота марнот... Не бачать, що»на сірім – світла тінь так дивно грає»...

Коли читаю Андрія Содомору, поринаю у плин думок-образів, живу відчуттям, що крок за кроком, немовби тінь, ступаю стежками його молодості та зрілого життя, дослухаюся до його спогадів, до сліз речей, до всього забутого...

Блукає Львовом осінь-листоноша,
Забуте щось нашіптує мені...
У вітру барокового розкошах
Купаються фігури кам'яні.

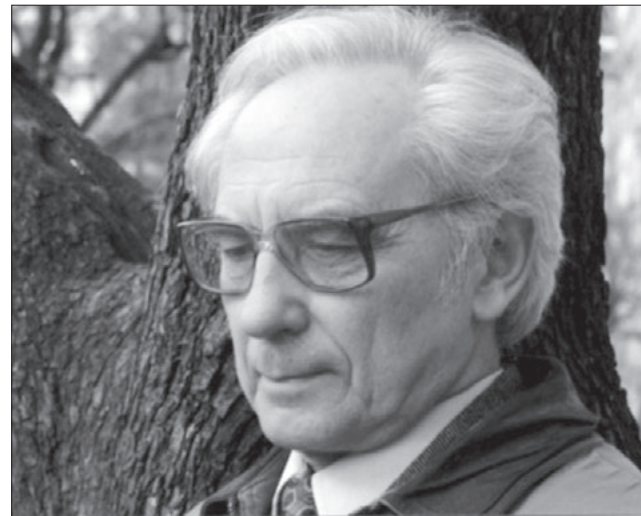
Але пам'ять людська в парі з серцем зберігають це, у слухну мить виявляючи словом, фіксують на папері для прийдешніх поколінь, плекають, передають йому енергію добра, любові. Нечутні кроки, непомітні сліди на бруківці – тих, хто залишив нам так багато, ми ж волимо не помічати... Та ні, інколи відчуваємо їхній подих за нашими плечима, у тиші й німуванні наших дум... І тоді час скликає нас у гомінкі студентські коридори дзвоником нашої молодості, який насправді вже давно мовчить, але постійно про щось нагадує... «Кого ми втратили – слід за тими йдемо» (Сенека) – ступаємо тим самим часопростором, де витає їхній дух, дух життя і мрій, дух недоговореного, недочитаного, недоспіваного, недожитого, недомріяного, недописаного, – ступаємо, пам'ятаючи: нам належить дещо зробити за них, щоб не перервалася нитка, щоб ми, «у куряві тій сивій – порошина», не загубили дороги, «...простуючи додому, як до Ітаки – впертий Одисей», знайшли себе, відшукали свій шлях до себе, шлях, де немає дороговказів: «Ціну живим визначає їхнє ставлення до тих, кого вже немає, як і до тих, кого ще немає. Покоління, стрімко чергуючись, мають одне одному подати руку, щоб відчуті живе тепло, неперервну тяглість зігрітої почуттям людської думки» («Лініями долі»).

Справді, роздуми поета дуже часто мають позачасовий вимір. Але чую вже інші звуки, трохи інший голос – «хтось до мене промовляє, бесідує зі мною – про самотність сивого вітру».

«Сивий вітер» Андрія Содомори – це книга й про наше життя. Тут кожен образ торкається нашого серця. Кожну книжку Андрія Содомори, а цю зокрема, потрібно читати серцем, щоб вловити, запам'ятати все те, що його живить. Щоби писати про «найтоншу енергію «оригінальної прози, в яку «перемандрувала античність – у своїх помислах, настроях, мелодіїх вислову», – треба відчувати однією з автором душею. Тому я радо спираюся на тексти письменника, роздумую над ними, не раз наважуючись наслідувати Монтеня, який писав свої твори, цитуючи античних мислителів – філософів та письменників і роздумував над тим, що прочитав; він зізнався: «Якщо я цитую інших, то лише для того, щоб краще висловити власну думку».

Теплий сонячний, день з останнім весняним спогадом надії та краси. Діти, молоді у вишиванках – яка краса, яке розмаїття взорів та кольорів! Вишиванка у глибості буття й коду нації – щось значно більше за традицію. Вишиванка – духовна спадщина України. Краса цвітіння нашої молоді у вишиванках. Серце й душу заповонила велика надія.

А вдома беру до рук книгу «Наодинці зі словом» із совою на обкладинці, яка «не плаче й не співає». Ця книга завжди на часі. Автор вчить нас слухати слово, бачити те, що за словом, «бо лише подих Слова, його аура, несе найдорожчу для людини інформацію – почуттєву», й це допомагає нам утверджувати свою ідентичність: «У 1954 р. в еміграції – у цьому, за його влучним висловом, «антракті» української історичної драми – Є. Маланюк висловив справді неперехідну за значенням тезу: «Може, най-

важливішим із наших завдань, як національної спільноти, було, є й буде: пізнати себе» (Оксана Забужко, «Філософія української ідеї та європейський контекст: франківський період»).

Проте слово – це і меч, хоча ніколи, зазвичай, не притуляємо «душі до сталі» (за поезією Богдана Смоляка). Слово настільки всесильне, що саме з нього все почалося: «На початку було Слово...» («Новий Завіт» перекладений Рафаїлом Турконяком), і Бог показав, як його енергія матеріалізується в дії:

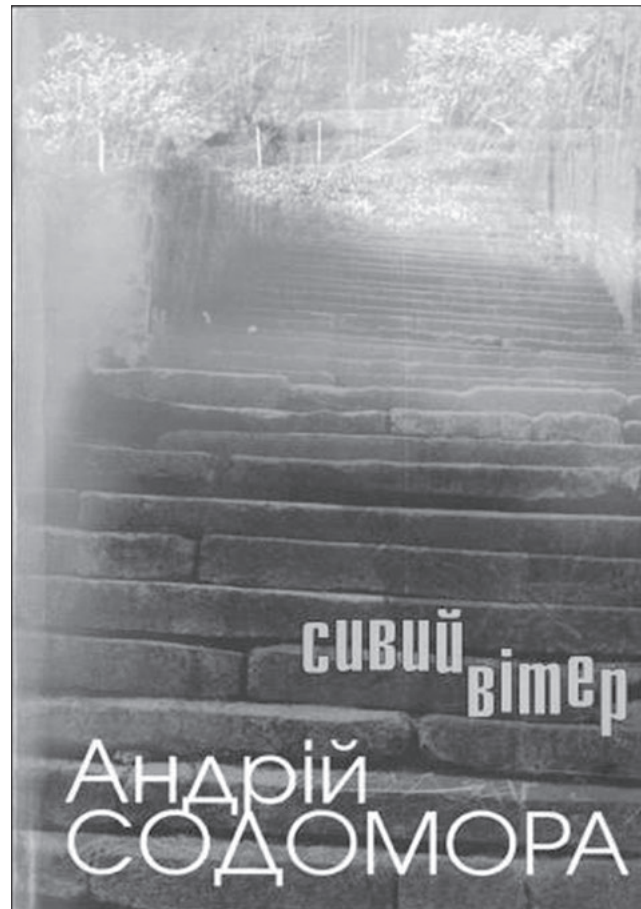
І сказав Бог: «Хай станеться світло!» І сталося світло.
Буття 1:3

Увесь світ – перед нами. Ось прості слова, з якими часто залишаємося наодинці: дума, сльоза, хата, палиця, квітка, травинка, росинка... Як уві сні, припадаємо до них, немовби й близьких, зрозумілих, але здебільшого не зауважуваних, – не бачимо глибинної їхньої сутності, хоча давня мудрість навчає: людині призначено бачити те, що за словом. Натомість за клопотами буття не бачимо ані слова, ані що за ним, як і книжки у своїх руках. Пригадую слова Івана Франка: «У нас єдиний кодекс естетичний – життя». А що ж життя без слова, без книжки? Не випадково Каменяр редагував вісник літератури, історії й фольклору під назвою «Житє і слово».

Андрій Содомора у книзі «Наодинці зі словом» наголошує, що «душевна бездіяльність, байдужість до головного – до світу, що у нас самих, що у слові», призводить до смерті нашої душі, а далі – й завмирання мозку. Світ – у слові, світ – у нас самих, бо слово оживає в думці, як жива й розумна істота. Мало того, – «Слово – принципово розумне та ідейне, тоді як образ і картина принципово споглядальні, зорові» (Оксана Забужко, «Шевченків міф України. Спроба філософського аналізу»).

Наше життя, на жаль, перестає бути вдумливим (в античних вдумлива сова); не квапимося уважно приглянутися до тієї чи тієї речі, події, явища, зрозуміти їх, осмислити натомість недбало торкаємося клавіатури комп'ютера – й увесь віртуальний світ перед нами, з готовою формулою чужих думок і образів. «Догідна мить швидкоплинна», як і мить наших думок перед безмежжям зоряного неба:

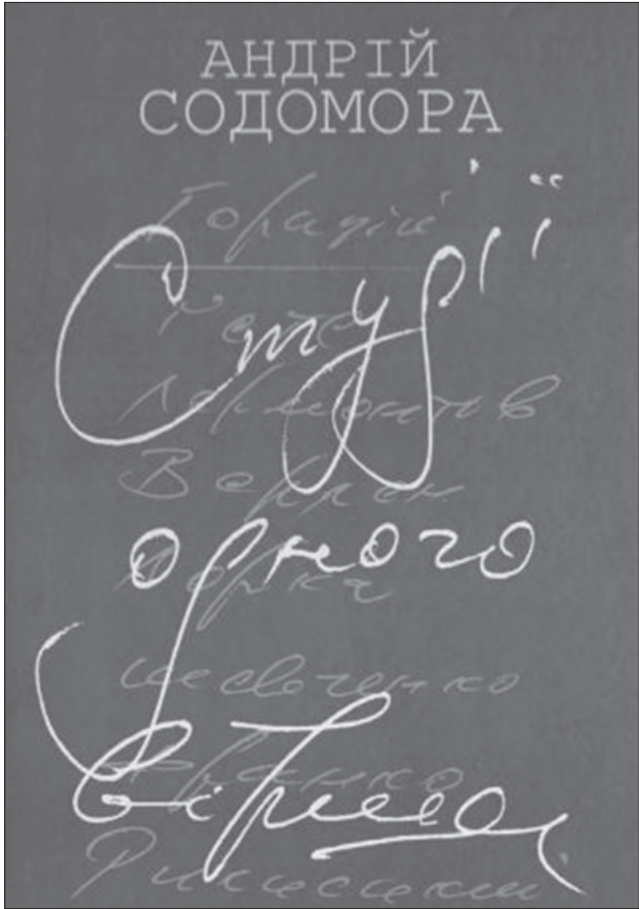
Нехай же одне це не буде заховане від вас, улюблені,
що в Господа
один день – немов тисяча років, а тисяча років –
немов один день!
Друге послання ап. Петра 3:8

Своєю життєвою силою слово письменника промовляє до нас із кожної сторінки. У вступі до роману-есе «Під чужою тінню» А. Содомора наголошує, – пише «те, що зберегла пам’ять. Саме пам’ять, а не папір...» Кому ж ми вдячні за збережене нашою пам’яттю? Творцеві і здобуткам, що їх залишили нам ті, хто йшов перед нами. Бути під тінню нашого Творця – велике блаженство для людини:

Господь – то твій Сторож, Господь – твоя тінь
при правиці твоїй, –
удень сонце не вдарить тебе, ані місяць вночі!
Господь стеретиме
тебе від усякого зла, стеретиме Він душу твою...
Псалом 120 (121): 5-7

Під чужою тінню усвідомлюємо, що ми залежні від Творця, від натхнених наших попередників, тих, хто збагатив систему правдивих цінностей, хто залишив знання, на які можемо опертись,

які допомагають нам іти своєю дорогою поміж системних речей, не порушуючи доцільності. Доречно зачитувати кілька слів «Від видавця» з об’ємного тому вибраного «Поезія. Проза» про цей автобіографічний твір «Під чужою тінню»: «І саме тут проакцентована наскрізна думка автора, перекладача і письменника: у творчих зусиллях людини від найдавнішої, гомерівської доби виражене її прагнення спілкуватися з іншими людьми – з тими, які були, які є і які будуть, – у єдиному, зігрітому й освітленому одвічним Словом духовному просторі». Тож ідеологія життя митця – спілкуватися з іншими людьми...

У пам’яті оживає й фраза із прикінцевого тексту книжки «Під чужою тінню»: «Тут наче Сенека втрутився своїм міркуванням, недарма ж говорив, що веде діалог із прийдешніми поколіннями».

Ця книжка про тих, на кого опирається майстер слова у своїй творчості, з ким ішов і йде в житті, в роботі; це теплі спогади про рідних, викладачів університету, про сприйняття світу через діалог та порозуміння з античністю: «Хоч і не так я тебе наставляв. Та вже йди куди хочеш» (Горацій).

Йди куди хочеш... І серцем горнуся до іншої книжки – «Жива античність». «Під пером Андрія Содомори античність і справді оживає», – пише Віктор Неборак, а далі наголошує на величчї слова, його впливі на наше життя: «Саме слово, пробуджуючи вічне в наших душах, єднає нас з античністю і з усіма поколіннями смертних людей...» («Жива теперішність Андрія Содомори». Андрій Содомора, «Жива античність»). Так, слово єднає нас зі здобутками людей, які відійшли, намагає до праці самовиховання, примноження й дарування іншим дарованого нам, себе, бо такою є потреба людської душі.

Тут нагодилися слова Овідія з його «Любовних елегій», які дуже делікатно і правдиво відтворюють стан душевних переживань автора: «Я не в одне щось закоханий, не на одне задивився: // безліч усяких дрібниць будить любов у мені».

Якби ж ми вмili ось так любити слово, своїх близьких і знайомих, якби кожна дрібниця, кожна подія так глибоко зворушувала наше серце любов’ю, – то й ми могли б описати лінії нашої долі («Лініями долі» – це ще одна книжка Андрія Содомори)! З якою щирістю й теплою автор веде мову про своїх близьких і знайомих, тих, які були перед нами й залишили глибокий слід у його пам’яті.

«Лініями долі» – це портрети, зігріті спогадами, а водночас – цілий пласт історії ХХ століття в образах. Це історії людей на тлі доби комуністичної системи. Це живі історії душ, до яких чутливо доторкнувся митець своїм живим і влучним словом.

Читаючи й перечитуючи цю книгу, я ніби прожив життя справжніх героїв надскладної для людських взаємин епохи, яка й досі не вкладається в жодне розуміння. Боляче, коли переживання охоплює серце, і воно, зрошене невидимою гарячою сльозою, сприймає чуже життя за своє; колосальна енергія слова змушує до чуттєвого осмислення туги й печалі, які з такою силою й очевидністю знову оживають в ХХІ столітті, на наших очах. Враження таке, що історію ніхто не вивчає, що історія нікого нічого не вчить, особливо ж – через добру книжку. Рудимент сатининської системи на свій лад трактує сльози речей...

Відчуттям всесильності слова переймаюсь, коли беру до рук іще одну книгу А. Содомори «Студії одного вірша». Тут промовляє, дихає кожна сторінка. «Живе – побіч вічного». У книжці Андрій Содомора підсумовує свої здобутки, творчість оригінальну й перекладацьку: вона є великою допомогою для всіх, хто любить слово, читає і перебуває в ньому. «Студії...» – для читача, якого «цікавлять барви й тони художнього слова». Слова, яке в більшості з нас ніяк не знайде притулку, яке запрошує пізнати його сутність, закарбувати у своїй пам’яті, – щоб ми пробудилися для добрих справ та помислів, а відтак ми втішалися добробутом в нашому загадковому, надскладному, але прекрасному житті рідного слова.

А ось книжечка, яка «є спробою прочитання Шевченкового «Садка вишневого...» і Франкового «Безмежного поля...» у контексті античної і загалом європейської літератури». Шевченків 2014 рік висвітлив цілу добу його пророчих дум... Тож Андрій Содомора помандрував рядками «Садка вишневого...», не оминаючи жодної букви, щоб ми могли пригорнутися душею до Шевченкової поезії. Услід за автором мандруймо «стежками слова», а натомившись ці зажурившись, чуймо, мовби до кожного з читачів звернений, тихий голос Кобзаря:

Поїдеш далеко,
Побачиш багато;
Задивившись, зажуришся, –
Згадай мене, брате!

Є книжки, які можна переповісти, а виважені, перевірені життям та досвідом, писані душею й серцем книги Андрія Содомори треба читати-перечитувати, насолоджуючись плином авторських думок, читаючи серцем, щоб черпати почуттєву інформацію. Та не розпачаймо у своєму часовому проминанні, а радше працюймо, пам’ятаючи, що «час не тільки забирає, а й дає, він і лікує, і, хоч який стрімливий, – тихо налягає на весло...»

Знаходжу велику розраду в читанні прози Андрія Содомори. Радо поділяю висновок, що є-таки сльози речей – всього, що смертне, і всього, що серцю любе. Бо все поза серцем – мертве. Ця проза правдива, щира, здатна до сліз зворушити душу читача, а, за Миколою Руденком, «Світ кризь сльозу – то зовсім інший світ: // Адже ж сльоза – не скельце і не лупа».

Поезія, оригінальна проза митця щира і правдива, бо він намагається правдиво відтворювати життя: «Художник повинен любити життя і довести нам, що воно прекрасне» (Анатоль Франс).

Іван Дзюба сказав, що Шевченка розуміємо настільки, наскільки розуміємо себе. Ці слова з певністю можна достосувати й до творчості Андрія Содомори: вона тим більше ставатиме нам зрозумілою і близькою, чим глибше проникатимемо, читаючи, у світ власних духовних потреб, пізнаватимемо себе й автора, творчо ідентифікуватимемо себе з ним.

Щоб оцінити працю Андрія Содомори як перекладача античної літератури, передовсім варто вчитатися у перелік виданих ним томів спадку старожитніх авторів, тоді й відкриється нам, яка це титанічна праця – численні переклади з грецької й латини.

1. Менандр. Відлюдник. – Львів: Вид-во Львівського університету, 1962. – 97 с.
2. Бидлоо Н. Наставление для изучающих хирургию в анатомическом театре (пер. с лат. А. А. Содомори при участии М. И. Дубового). – Москва: Медицина, 1979. – 592 с.
3. Аристофан. Комедії. – К.: Дніпро, 1980. – 506 с.
4. Горацій. Твори. – К.: Дніпро, 1982. – 253 с.
5. Овідій Публій Назон. Метаморфози. – К.: Дніпро, 1985. – 299 с.
6. Тит Лукрецій Кар. Про природу речей. – К.: Дніпро, 1988. – 189 с.
7. Софокл. Трагедії (пер. Андрія Содомори та Бориса Тена). – К.: Дніпро, 1989. – 301 с.
8. Есхил. Трагедії (пер. Андрія Содомори та Бориса Тена. – К.: Дніпро, 1990. – 316 с.
9. Евріпід. Трагедії (пер. Андрія Содомори та Бориса Тена). К.: Основи, 1993. – 446 с.
10. Сенека, Луцій Анней. Моральні листи до Луцілія. – К.: Основи, 1996. – 608 с.
11. Овідій. Любовні елегії. К.: Основи, 1999. – 299 с.
12. Аристофан. Комедії. – Х.: Фоліо, 2002. – 509 с.
13. Боецій, Северин. Розрада від філософії. – К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2002. – 146 с.
14. Сенека. Моральні листи до Луцілія (перевидання). – Львів: Апріорі, 2007. – 324 с.
15. Микола Гусовський. Пісня про зубра. – Рівне: Волинські обереги, 2007. – 126 с.
16. Поезія вагантів (переклад з латинської Мирона Борецького та Андрія Содомори). – Львів: Світ, 2007. – 264 с.
17. Г. Гоффманн. «Петер-Нечесаха» (з німецької). – К.: Грані-Т, 2007. – 36 с.
18. Овідій Публій Назон. Метаморфози (перевидання). – Харків: Фоліо, 2008. – 381 с.

19. Року Божого: Латинські написи Львова (Содомора Андрій, Домбровський Маркіян, Кісь Андрій). – Львів: ЛА «Піраміда», 2008. – 288 с.
20. Катон, Марк Порцій Старший. Дистихи Катона. – К.: Грані-Т, 2009. – 320 с.
21. Римська елегія (Галл, Тібулл, Проперцій, Овідій). – Львів: Літопис, 2009. – 578 с.
22. Вергілій. Буколіки. Георгіки. Малі поеми. – Львів: Літопис, 2011. – 404 с.
23. Арнольдде Вілланова. Салернський кодекс здоров’я. – Львів: ЛОБФ «Медицина і право», 2011. – 56 с.
24. Відлуння золотого віку. Антологія пізньої латинської поезії. – Львів: ЛА «Піраміда», 2011. – 296 с.
25. Теогнід. Елегії вигнання. – Львів: ЛА «Піраміда», 2012. – 112 с.
26. Сапфо. Пісні з Лесбосу. – Львів: ЛА «Піраміда», 2012. – 140 с.
27. Алкей. Пісні застольні і повстанські. – Львів: ЛА «Піраміда», 2013. – 152 с.
28. Сто загадок Симфосія (переклад з латинської, коментарі-есеї). —Львів: Срібне слово, 2013. – 216 с.
29. Архілох. Хліб на списі. – Львів: ЛА «Піраміда», 2014. – 196 с.
30. Сенека Луцій Анней. Діалоги. – Львів: Апріорі, 2016. – 320 с.

Переглянувши цей список, пересічний читач може розгубитися. А я нагадаю слова Антуана де Сент-Екзюпері: «Моя духовна культура базується на культурі Людини в кожній окремій особистості... Тепер я краще розумію образ сліпця, який іде до вогню». Щоб усвідомити, чому людина йде до прихованого вогню давньої літератури, мусимо пізнавати самих себе. В тому й...сила античної літератури, що вона будить бажання іти саме своїм шляхом». Андрій Содомора робив і робить все для того, щоб наблизити нас до розуміння життя через античне письменство, щоб ми, долучаючись до скарбів світової культури, могли пізнавати й себе.

Солідаризуюся зі влучним у слові Віктором Небораком: «Якщо я присвячую свій час на читання і перечитування «Живої античності» та всіх книг, що їх написав і переклав Андрій Содомора, я здобуваю дорогу до сяйливої Дійсності Слова, яка стає частиною мене самого. Так можна причаститися Вічності, а це варте всього золота світу!» («Жива теперішність Андрія Содомори». Андрій Содомора, «Жива античність»).

Щоб досягнути неосяжне, запрошую до співпраці з цим творцем власних і перекладних високих текстів! Пізнання не має меж. Усе залежить від наших зусиль та глибини душевного дослідження високохудожніх речей, які виходять з-під його пера.

Андрій Содомора сповнений силій енергії і ще не раз подивує нас своїми шедеврами, бо живе за принципом: що Бог дав – треба віддати сторицею...

Люди потребують високохудожньої правди, простотий щирості. А така література є, і ми маємо щастя читати її, бо «Не здобутки техніки, а вага Слова в суспільстві визначає рівень його цивілізаційності» (газета «День», 8 грудня, 2000).

Читаючи ці рядки, довідався, що автор завершив роботу над трьома новими книгами...

Всі барви й звуки скошені –
лиш срібло де-не-де:
Струна найтонша осені
мелодію веде...
«Пригорща хвилин»

Осінь прекрасна плодами своїми... Як і людина – своїми добрими ділами, особливо та, яка усіма силами підтримує в собі, плаєкає, Божу іскру...

Список книжок оригінальної прози і поезії

Андрія Содомори:

- Жива античність. – К.: Молодь, 1983. – 227 с.
- Наодинці зі словом. Львів : – Літопис, 1999. – 476 с.
- Під чужою тінню. Львів : – Літопис, 2000. – 336 с.
- Сивий вітер. – Львів: Літопис, 2002. – 270 с.
- Жива античність (друге видання). – Львів: Срібне слово, 2003. – 184 с.
- Лініями долі. – Львів: Літопис, 2003. – 376 с.
- Наодинці зі Львовом. Поетичні проходи. – Львів: Літопис, 2005. – 208 с.
- Студії одного вірша. – Львів: Літопис, Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2006. – 364 с.
- Пригорща хвилин: образки, мініатюри, катрени. – Львів: Видавництво «Срібне слово», 2007. – 160 с.
- Жива античність (перевидання). – Львів: Срібне слово, 2009. – 180 с.
- Сльози речей: Новели, образки, медитації. – Львів: ЛА «Піраміда», 2010. – 172 с.
- Від слова до серця, від серця – до слова. – Львів: Літопис, 2012. – 52 с.
- Пригорща хвилин (друге доповнене видання). – Львів: Срібне слово, 2012. – 186 с.
- Поезія. Проза (вибране) – Львів: Літопис, 2012. – 720 с.
- Шевченків садок і Франкове поле. Спроба прочитання. – Львів: Апріорі, 2014. – 104 с.
- Батькова рука. Земна й духовна ниви отця Олександра Содомори / Зібрав і зредагував Андрій Содомора. – Львів: видавництво Львівської Політехніки, 2014. – 300 с.
- Афористичні етюди. – Львів: Апріорі, 2016. – 360 с.

Богдан Дячишин, Львів

Михайло Грушевський: учений, політик, державний діяч

Понад 100 науковців з України, Литви та Польщі зібрались 25 жовтня 2016 року у Львівському національному університеті імені Івана Франка, аби представити свої напрацювання у галузі грушевськознавства й обговорити актуальну проблематику, пов'язану з дослідженням різноаспектної діяльності Михайла Грушевського та глибоким осмисленням його історіографічної спадщини.

«25-ліття Незалежності України позначений іще двома великими ювілейними відзначеннями – 160-річчям від дня народження Івана Франка та 150-річчям від дня народження Михайла Грушевського – Великими Українцями, долі яких були поєднані з Львівським університетом», – звернувся зі вступним словом до учасників Міжнародної наукової конференції «Михайло Грушевський: учений, політик, державний діяч» Ректор Володимир Мельник.

«Михайло Грушевський та Іван Франко стали поряд як будівничі нової України», – підкреслив Ректор, додавши: «Іван Франко вважав найголовнішим завданням української інтелігенції – витворити з етнічної маси українського народу українську націю, суспільний культурний організм, здібний до самостійного культурного й політичного життя. Михайло Грушевський був символом всеукраїнського національного єднання, що його він розумів як з'єднання всіх частин української нації в єдиному національно-державному і національно-культурному організмі».

Професор Володимир Мельник також наголосив на перетині долі Михайла Грушевського та Івана Франка в історії Львівського університету, а також детально окреслив історіософські

концепти Михайла Грушевського «як головні містико-іраціональні чинники в історичному процесі».

Резюмуючи, Володимир Мельник наголосив: «Діяльність Михайла Грушевського стала вагомим явищем новітньої, культурної, інтелектуальної та політичної складової України, адже він одночасно працював у всіх сферах громадського життя. Школа істориків і політиків, яку він створив, на початку XX століття відіграла ключову роль у процесах новітнього українського націо- та державотворення. Історик за покликанням, науковець Михайло Грушевський, по-суті, став творцем української держави новітнього часу», – зазначив Ректор.

Михайло Грушевський, голова Наукового товариства імені Шевченка, Українського наукового товариства, історичної секції Всеукраїнської Академії наук, керівник університетської та академічної кафедр, засновник львівської і київської наукових шкіл, які складають цілу епоху у вітчизняній історіографії.

На непересічності постаті Михайла Грушевського як неперевершеного організатора наукового життя, на його винятковій ролі у розвитку першої української національної академії наук – Наукового товариства імені Шевченка зацентрував увагу заступник голови НТШ Степан Гелей.

«Михайло Грушевський розпочав у Львові активну науково-організаційну діяльність в Науковому товаристві імені Тараса Шевченка. Він очолював історико-філософську секцію, редагував «Записки Наукового товариства імені Тараса Шевченка», створив та очолив Археологічну комісію НТШ, а в 1897–1913 роках був головою Товариства, яке

під його керівництвом розвивалося як академічна установа на взірць західно-європейських», – розповів Степан Гелей.

Директор Інституту українознавства імені І. Крип'якевича НАН України Микола Литвин відзначив, що Михайло Грушевський був і залишається одним із найбільших інтелектуалів новітньої України.

«Тогочасний життєвий подвиг і державно-політичний чин професора Львівського університету і нині не дає спокою ворогам та опонентам України. Вони не можуть пробачити Михайлові Грушевському того, що він підірвав тогочасну офіційну історичну російську доктрину й реалізував українську концепцію», – зазначив Микола Литвин.

На думку директора Державного меморіального музею Михайла Грушевського у Львові Марії Магунь, «Львів може пишатися тим, що у своїх анналах має «Історію» Михайла Грушевського – історію його життя і діяльності». «Важко досягнути весь той науковий спадок, який залишив для нас Михайло Грушевський «яко неймовірно багатий думками і викладом своїх теорій історик, як вчений і державний муж, як людина, яка подарувала нам паспорт у світову історію», – вважає Марія Магунь.

Продіяльність Михайла Грушевського як професора Львівського університету йшлося у пленарній доповіді завідувача кафедри новітньої історії України імені М. Грушевського, професора Олексія Сухого.

«Першим і найголовнішим завданням, до здійснення якого відразу приступив Грушевський, обійнявши посаду професора Львівського університету, стала підготовка курсу української історії. Саме розробка і читання курсу історії України

наштовхнула Грушевського на думку створити широку, детальну і наукову історію нашого народу. Тож упродовж 1897 і 1898 р. був написаний перший том «Історії України-Руси». У наступні роки Михайло Грушевський продовжував працювати над цією фундаментальною працею», – зауважив Олексій Сухий, додавши, що курси Грушевського з історії України мали велику вагу в процесі творення концепції історії України.

«Монументальні дослідницькі досягнення Михайла Грушевського у вигляді «Історії України-Руси», «Історії української літератури», сотень дальших публікацій стали тривким фундаментом для розуміння історії України як історії українського суспільства в доніональній та у національній фазах», – таку оцінку наукового доробку вченого дав свого часу відомий історик, представник школи Михайла Грушевського, професор ЛНУ ім. Івана Франка Ярослав Дашкевич. За його словами, «Михайло Грушевський – велетенська фігура в українській історичній науці, постать унікальна і своєрідна. Він був складною особою та винятковою особистістю. Не одноколірною, а зі світлими білками й

тінями. Його велика творча сила – це, в першу чергу, колосальна працездатність і відданість науці».

Директор Історико-меморіального музею Михайла Грушевського в Києві Світлана Панькова зробила спробу створити психологічний автопортрет Михайла Грушевського на основі щоденників та епістолярію ученого.

З пленарними доповідями також виступили завідувач відділу джерелознавства нової історії України Інституту української археографії та джерелознавства імені М.С. Грушевського НАН України, професор Ігор Гирич і професор кафедри давньої історії України та спеціальних історичних дисциплін Дрогобицького державного педагогічного університету ім. Івана Франка Віталій Тельбак.

Додамо, що Міжнародна наукова конференція «Михайло Грушевський: учений, політик, державний діяч» тривала до 26 жовтня 2016 року і працювала у форматі секційних засідань.

Ірина Онисько
Фото Олега Вівчарика

«Листопадовий чин»: вшанування героїв

*Це правда: кров з каміння
може змити дощ,
червона місяця хустина може стерти,
але наймення ваші багрянші від рож
горять у пам'яті на плитах
незатертих.*
«Слово до розстріляних»

Б.-І. Антонич

Університетська спільнота на чолі з Ректором традиційною пішою ходою 1 листопада 2016 року відзначила 98 річницю Листопадового чину й утворення ЗУНР.

Студентська молодь, представники влади та громадських організацій, духовенство взяли участь у параді та вічі на Меморіалі Українських Січових Стрільців і воїнів Української Галицької Армії на Янівському кладовищі.

«Сьогодні ми згадуємо тих воїнів, які прикладом справжнього патріотизму та героїзму показали світу державотворчі прагнення української нації, свободи та демократії», – звернувся до присутніх ведучий, керівник Студентського відділу ЛНУ ім. Івана Франка Роман Яцикович.

«98 років тому на львівській Ратуші замаяврів наш національний прапор», – зазначив під час виступу міський голова Львова Андрій Садовий.

«Ми сьогодні прийшли сюди віддати шану, вклонитись нашим героям, які пішли на цей вчинок. Вклонитись і освятитись їхньою пам'яттю. Коли ми

отримали незалежність і з того часу маємо український прапор на нашій вежі постійно, ми не думали, що, приходячи сюди й покладаючи квіти, будемо мати біду, яка прийшла два роки тому. Не навчила нас ні Помаранчева революція, ні Революція Гідності розуміти просту істину – історію треба не просто читати, її треба вчити, бо вона має здатність повторюватись», – сказав Андрій Садовий.

Звертаючись до студентської молоді, міський голова Львова висловив побажання, аби студенти швидше дорослішали й брали участь у державному управлінні, щоб той час, який вони мають для навчання, максимально використовували, розуміючи, яка відповідальність лягає на людей, котрі мають приходити до влади. «Я хотів би, щоб ми жили в тій країні, за яку ці хлопці віддали життя», – вільний, незалежний, щоб чесні люди, які мають Бога в серці, були провідниками, за якими можна йти», – зауважив під час урочистостей міський голова Львова Андрій Садовий.

На чині героїв Листопадового зриву й актуальності «московської» загрози й у наші дні наголосила заступник голови – керівник апарату Львівської ОДА Маріанна Вільшинська: «Сьогодні ми вшановуємо загиблих борців за волю України. Як і тоді, 98 років тому, московська загроза є актуальною. Ворог зі Сходу досі прагне знищити та розділити наш народ. Тому від часу утворення ЗУНР актуальним залишається лозунг

«Не може бути в нас страху». Як і тоді, наші патріоти усвідомлюють: Україна має бути незалежною. Тому ми маємо бути мужніми і сильними та підтримувати тих хлопців, які сьогодні захищають нашу державу на Сході».

Заступник голови Львівської обласної ради Володимир Гірняк підкреслив, що внаслідок подій Листопадового зриву вперше за шість століть Львів і Галичина стали українськими. «Якби не було цієї боротьби, не було б і Акту Проголошення Незалежності України 24 серпня 1991 року», – зауважив він. Однак, за словами Володимира Гірняка, по-справжньому незалежними ми стали у 2014 році. Заступник голови Львівської

обласної ради побажав учасникам віча «попри важкі часи, які ми зараз переживаємо, не втратити віри та оптимізму в те, що в нас усе вийде».

Історичний аспект подій Листопадового чину окреслив доцент кафедри новітньої історії ім. М. Грушевського ЛНУ ім. Івана Франка Олег Павлишин. Він зацентрував увагу на тому, що Листопадовий чин був фактично початком створення Західно-української Народної Республіки. «У ніч з 31 жовтня на 1 листопада 1918 року Львів, а відтак і вся Галичина, перейшли до рук української влади. Здобувши владу в краї, їй потрібно було втримати. Розпочалася визвольна війна з польським окупантом», – зазначив історик.

Про традицію вшанування військових поховань у передвоєнному Львові та за часів радянської влади розповів студентам поет, громадський діяч, лауреат Національної премії України імені Т. Шевченка, Почесний доктор Львівського університету Ігор Калинець.

Під час віча пам'яті героїв пролунали пісні «Коли ви вмирили» М. Гайворонського, «Зродились ми великої години», марш «Україна», «Гей степами» у виконанні Заслуженої хорової капели України «Боян» ім. Є. Вахняки.

Тетяна Шемберко
Фото Олега Вівчарика

За нагоди Дня Гідності та свободи чисельна колона студентів і викладачів Львівського університету тихою ходою пройшла від головного корпусу Університету до пам'ятника Тарасу Шевченку у Львові, де відбувся екуменічний молебень в пам'ять про Героїв Небесної Сотні, а також акція «Україна – це Європа».

«Для мене сьогодні особливий день. Це день великого свята – День гідності та свободи. Це – день нашої звитяги, у яку ніхто не вірив три роки тому, але яка відбулася й почала змінювати нашу країну. Я знаю, що ця звитяга дається нам великою кров'ю і великим болем. Ми маємо кожного дня, кожної хвилини шанувати полеглих своїми ділами. Але сьогодні маємо право святкувати. Той майдан, ті тисячі людей, які вийшли у Львові, принесли в нашу державу величезне щастя. Це щастя заразило всю Україну. Пам'ятаємо, що Майдан приніс великий біль, але саме завдяки цьому ми здобули велику силу та перемогу», – звернулася до учасників віча учасниця Євромайдану, викладачка кафедри міжнародних відносин і дипломатичної служби ЛНУ ім. Івана Франка Софія Федина.

У «Молитовному майдані» також взяв участь Герой України, професор Львівського університету Іван Вакарчук, який три роки тому одним із перших спільно зі студентами вийшов на площу перед пам'ятником Тарасові Шевченку, аби підтримати й обстояти цивілізаційний вибір України.

Багатотисячна громада міста, студентська молодь, духовенство, представники академічного середовища, очільники влади та громадські діячі разом помолилися за перемогу та мир і спокій в Україні.

Хвилиною мовчання учасники віча вшанували пам'ять усіх героїв, які віддали своє життя за вільну та незалежну Українську державу.

Ірина Онисько. Фото Олега Вівчарика

День Гідності та Свободи

Академічна спільнота Львівського національного університету імені Івана Франка взяла участь у заходах з нагоди Дня Гідності та Свободи, який, починаючи з 2014 р., відзначають щорічно 21 листопада.

Саме цього дня 2013 року студентська молодь, зокрема і Львівського університету, та небайдужі українці вийшли на Майдан Незалежності у Києві та на центральні площі інших міст України із мирним протестом, обстоюючи своє право на європейське майбутнє у рідній країні.

На перший погляд, тоді ніщо не віщувало біди. Утім, за короткий час події почали розвиватися стрімко – побиття мирних мітингувальників з метою «безперешкодного проїзду транспорту для встановлення новорічної ялинки», сутички із «Беркутом», силовий розгін протестувальників та... апогей Революції Гідності – цинічний розстріл Небесної сотні 20 лютого 2014 року.

Небо падає! Не мовчи, нас мільйони, ми спімаєм. Скільки вистачить сил – кричи! Нехай кожен у світі знає: в Україні страшна біда, земля рідна реве від болю. Почалася кривава війна, Україна стає до бою.

Під час меморіальної академії, що відбулась 21 листопада 2016 року в Актівній залі, студенти, викладачі та працівники Університету пригадали доленосні події 2013-2014 років.

У цей день ми особливо хочемо віддати належну шану патріотизму та мужності громадян, які стали на захист демократичних цінностей і національних інтересів нашої держави, її європейського

вибору й укротре довели, що українці – свобододлюбна нація», – зазначили студенти.

Учасники академії пригадали події Євромайдану та Революції Гідності.

«У цю першу ніч у львівських студентів не було навіть прапора Європейського Союзу, його довелося позичати в одному з готелів, не було плакатів та інших атрибутів протесту. Але було нестримне бажання жити гідно», – говорили очевидці.

«27 листопада оголосили всеукраїнський попереджувальний студентський страйк. Усіх студентів України закликали вийти до центрального входу їхнього навчального закладу на 2-годинний попереджувальний страйк та захистити своє право жити в європейській країні. Цього дня понад 5000 львівських студентів влаштували мітинг на підтримку Євромайдану на площі перед головним корпусом Львівського національного університету імені Івана Франка», – розповідали студенти, пробуджуючи в пам'яті учасників заходу яскраві моменти листопадових подій 2013 року.

«Академічна спільнота Львівського університету показала приклад відчайдушної боротьби за майбутнє України» – відзначив студентський мер Львова (2014–2015 рр.) Євген Филинець.

Спогади студентської молоді та громадських активістів переплетались із деклараціями сучасної поезії про феномен Майдану, про відважних

«майданівців» і нескорених Героїв Небесної сотні, про біль материнського серця, що розривається від болю неоправної втрати...

«Вони не боялися, у їхніх очах не було страху. Вони впевнено йшли проти так званої «бандитської влади», обороняючи Майдан», – так говорив про першу Небесну сотню Євген Филинець.

А сотню вже зустріли небеса...

Летіли легко, хоч Майдан ридав...

І з кров'ю перемішана сльоза....

А батько сина ще не відпускав..

Й заплавав Бог, побачивши загін:

Спереду – сотник, молодий, вродливий

І юний хлопчик в касці голубій,

І вчитель літній-сивий-сивий..

І рани їхні вже не їм болять..

Жовто-блакитний стяг покрив їм тіло..

Як крила ангела, злітаючи назад,

Небесна сотня в вирій полетіла...

...Ігор Костенко – студент-географ, дописувач української Вікіпедії, Богдан Сольчаник – випускник історичного факультету, викладач історії УКУ, Сергій Кемський – випускник філософського факультету, політолог і журналіст, Дмитро Чернявський – випускник економічного факультету...

«То скільки людей потрібно, щоб зробити революцію? Сто тисяч, мільйони? Достатньо жменьки, але з почуттям гідності!» – апелювали ведучі до присутніх з риторичними запитаннями.

«Ті перші, не знали, скільки збереться людей; не знали, що буде жорстокий розгін у ніч на 30 листопада, що ще через місяць їх кількість досягне мільйона, що Майдан стоятиме цілу зиму в найжорстокіші морози і в найстрашніші ночі; не знали, що Майдан палатиме й оплакуватиме своїх героїв. Вони не знали, що їхній протест здивує світ...» – резюмували студенти.

Хвилиною мовчання та пісню-реквієм «Пливе кача» університетська спільнота вшанувала пам'ять Героїв Небесної сотні.

Ірина Онисько
Фото Олега Вівчарика

Річниця Голодомору

Вони дивились і мовчали... А ми мовчати не могли!

Аналізуючи причини та наслідки найбільшої української національної трагедії – Голодомору 1932-33 років, деякі дослідники списують її масштаби на те, що світова громадськість не знала про реальний стан справ. Мовляв, Радянський Союз вибудував такий щільний мур інформаційної блокади, кризь який і горобець, не те, що слово, не вилетить. А ще, начебто, довірлива світова громадськість настільки вірила своїм «очам і вухам», якими були журналісти на кшталт Волтера Дюранті, що й гадки не мала про те, що ж коїться на найродючішій у світі землі. Насправді такі аргументи не відповідають дійсності – так званий «вільний світ» чудово знав, що відбувається у «тюрмі народів». І ця публікація – промовисте свідчення такої обізнаності.

Залишмо на совісті світової громадськості непоодинокі виступи журналістів та кореспондентів світових мас-медіа – їх поважні політики могли сприйняти за розбурхану авторську фантазію. Але ще влітку 1933 року генеральний секретар Європейського конгресу національностей Евальд Амменде виголосив звіт перед членами конгресу про голод в Україні, оприлюднивши жакливі наслідки цієї трагедії. Свій звіт він закінчив запитом до цивілізованого світу: чи довго той іще спостерігатиме, як в Україні мільйони людей гинуть від голоду, чи захоче таки прийти на допомогу нещасним жертвам, скинувши у такий спосіб із себе закид безсердечності і ганьби?

Цивілізований світ на той час презентувала Ліга Націй – перша міждержавна організація, покликана забезпечувати співробітництво, досягнення миру і безпеки між народами. Саме до цієї організації апелювали представники різних українських партійних та громад-

ських установ, вимагаючи втрутитись і зупинити винищення цілого народу. На початку вересня 1933 року українці з так званого Вільного світу вирушили до Женеви (саме там була штаб-квартира Ліги Націй), щоб, дотримуючись усіх вимог міжнародного права, добитися ухвалення відповідного рішення.

Але час, який обрали українці для вирішення гострого і проблемного питання, виявився вкрай несприятливим. Представники великих держав (насамперед Франції та Англії) не бажали розглядати це питання, щоб не погіршувати своїх відносин з СРСР.

Однак свою підтримку українцям задекларував тогочасний голова Ради Ліги Націй – прем'єр-міністр Норвегії Йоган Людвіг Мовінкель. Відтак, 29 вересня 1933 року Ліга Націй зібралася на таємне засідання, щоб обговорити факти Голодомору в Україні. Мовінкель чотири рази брав слово, щоб переконати представників країн-учасниць Ліги Націй в необхідності допомогти Україні, але всі його заклики були даремними. Не бажуючи дратувати Сталіна, більшість учасників засідання відкинули пропозицію допомогти голодуючим українцям і зіслалися на те, що СРСР не є членом їхньої організації і що голод є внутрішньою проблемою Радянського Союзу. Коли ж голова поставив на голосування пропозицію надати допомогу Україні, результати були такими: «за» надання допомоги проголосували 3 країни (Ірландія, Італія, Німеччина), «проти» – 11. Принципової позиції щодо голоду в Україні цивілізований світ не зайняв. Затративши дві години на обговорення цієї «неприємної справи», члени Ліги Націй запропонували передати її на розгляд Міжнародного Червоного Хреста, не висловивши свого принципового ставлення

до політики більшовицького уряду. Лише один Мовінкель продовжував вболівати за українців, запропонувавши створити міжнародну комісію для розслідування причин голоду в Україні. Однак ухвалені рішення були виключно декларативними і не мали реального впливу на ситуацію. Уряди держав заходу хоч і знали про голод в Україні, але їхня позиція цілком збігалася з тією, яку в одному з офіційних документів задекларувало Британське міністерство закордонних справ: «Це правда, що ми маємо певний обсяг інформації про голод на Півдні Росії... Ми не хочемо, однак, її обнародувати, оскільки це образило б радянський уряд і завдало б шкоди нашим стосункам із ним». Політика подвійних стандартів у міжнародних організаціях, на яку скаржаться наші сучасники, процвітала й тоді.

Таким чином, не будучи на той час членом Ліги Націй, СРСР залишився у виграшному становищі, оскільки цивілізований світ саме у вочині «батька народів» бачив силу, здатну зупинити зазіхання іншого агресора – гітлерівської Німеччини, тому кризь пальці дивився на те, що коїть із своїми громадянами кремлівський вождь.

У той час, коли цивілізований світ вкотре «умив» руки, покинувши українців під більшовицьким режимом напризволяще, чи не найголовнішим захисником знедолених залишалася найстарша і найавторитетніша українська газета поза межами України – газета американських українців «Свобода». На її шпальтах окремою темою висвітлювали організований більшовиками народобивчий Голодомор 1932-33 років. Якщо переглянути підшивки «Свободи» за 1932, 1933, 1934 роки, то на підставі самих лише повідомлень та коментарів у газеті можна опублікувати окремим виданням хронічку того справжнього голодного пекла. І це при тому, що газета не могла мати своїх кореспондентів у тогочасній радянській Україні, але вибирувала всю інформацію про події в Старому краї з польської, чеської, німецької, італійської, французької, англійської, бельгійської, американської і канадської преси. Без згодів редакції газети публікувала на перших шпальтах інформацію з інших видань на кшталт: «Коли хто хоче

пізнати, що означає переслідування, нехай поїде на Україну та сам придивиться червоному теророві при його роботі... Ті, що студіювали всякі страхиття, втраять гарну нагоду, коли не звернуть увагу на Україну в цей час – на державу, в якій дійсно розстрілюють людину за те, що вона візьме кілька зерен збіжжя, яке сама сіяла на власному полі. Розстрілює їх не кілька фанатиків, але дійсно, легально й офіційно – влада» («Йоркшер Обсервер»); «Селянство на Україні, яке пережило голодову катастрофу минулого літа [у 1932 році – авт.], голодуватиме в такий самій мірі, або ще й більший, і цієї зими та наступної весни. І то голодуватиме без власної причини, бо жнива цього року видали гарно» («Торонто Ділер»); «Село Заливанщина ще в 1932 році мало 3500 мешканців, а тепер з них уже вмерли 2000» («Дейлі Телеграф»).

Поряд із передруками інформаційних повідомлень з інших видань, газета публікувала листи і дописи очевидців цієї трагедії, адже, попри сувору інформаційну блокаду, такі звістки з рідного краю все ж просочувалися кризь щільні кордони. «Тут, у селі, не лишилися ні курки, ані качки, ні корови, ані свині, лише голодні люди. У цих людей не лишилося нічого, крім одягу на спині. Вони [більшовики – авт.] хочуть запахати всіх нас до комуни, але ми знаємо, що вона принесе нам погибель. Тут скрізь панує голод» (Свобода. – 1932. – 4 квітня).

Слід зазначити, що «Свобода» від самих початків (з квітня 1932 року) відкинула офіційну радянську версію неврожаю та стихійного лиха, постійно наголосуючи, що справжній характер голоду організували більшовики, і що саме кремлівські можновладці цілеспрямовано й свідомо вимордовують український народ.

З листопада 1932 року газета на першій шпальті публікувала гасло: «Протестуємо проти виголодження України совітами!» і гостро критикувала неправдиві репортажі тих кореспондентів світових мас-медіа, котрі прикрашали радянську дійсність і стверджували, що голоду в СРСР немає, а є лише «тимчасові негаразди».

А ще редакція газети започаткувала публікації про Голодомор англійською мовою, закликаючи всіх чесних людей стати на захист знедолених українців.

Але повернімося до рішення Ліги Націй та його оцінки на шпальтах «Свободи». Давши належну оцінку мужній поведінці норвезького прем'єр-міністра і визнавши його справжнім захисником українських інтересів, редакція газети через два тижні після доленосного рішення опублікувала в'їдливий коментар «Союз Націй і голод в Україні» (Свобода. – 1933. – 14 жовтня): «Союз Націй дав ще один доказ, що він не всилі розв'язати справедливо ні одного міжнародного питання, не то політичного, але навіть гуманітарного характеру, а своє існування може оправдати хіба тим, що час від часу служить, як вигідний інструмент, для сильних держав і їх самлюбних політичних розрахунків».

Найбільше ж редколегію української газети обурило не стільки негативне голосування щодо пропозиції Мовінкеля, скільки замовчування світовою громадськістю реального стану справ у підрадянській Україні: «Нині вже всі знають, що Україна конає з голоду, й всі знають, що цей голод спричинений навмисно Москвою, щоб виморити мільйони нашого населення, а їх місце заселити московськими колоністами, та в той спосіб закріпити Україну на віки для Росії. Знають це всі – та... мовчать».

Коментуючи поведінку членів Ліги Націй при обговоренні українського питання, журналісти «Свободи» висловили думку, яка не втрачає актуальності й у наш час: «хоч західно-європейська цивілізація дуже приманлива, хоч культура й гуманні кличі дуже високі, та ця цивілізація і культура та кличі служать у першій мірі сильним, і коли ми [українці – авт.] хочемо жити, то мусимо в першій мірі числити на власну силу й на власну поміч. Коли ми будемо самі сильними – тоді прийдуть нам з поміччю й інші»...

...Ліга Націй, яка за два десятиріччя своєї діяльності так і не спромоглася виробити ні одного дієвого рішення, де-факто припинила свою діяльність у 1939 році, хоч офіційно проіснувала до 1946 року. «Свобода» ж і по нинішній день продовжує виходити у США.

Тарас Балда,
асистент кафедри
зарубіжної преси та інформації

Освітня і наукова робота: українсько-американський вектор

У рамках офіційного візиту до України віце-аташе з питань культури Посольства США в Україні Мохаммед Мотівала 28 жовтня 2016 року відвідав Львівський національний університет імені Івана Франка, де зустрівся з проректором із науково-педагогічної роботи та міжнародної співпраці Марією Зубрицькою та викладачами й науковцями – учасниками спільних українсько-американських освітніх і наукових проектів.

У ході діалогу проректор розповіла про міжнародну діяльність Львівського університету, акцентуючи увагу на партнерстві вишу з провідними університетами США. Марія Зубрицька ознайомила гостей з програмами академічної мобільності студентів, викладачів і науковців та проектами, у яких вони беруть участь.

Проректор додала, що близько 50 вчених Львівського університету в різні роки були стипендіатами Програми академічних обмінів імені Фулбрайта й сьогодні

молоді люди активно цікавляться можливостями участі в цій програмі.

Мохаммед Мотівала висловив зацікавлення у поглибленні співпраці зі Львівським університетом. Аташе з питань культури Посольства США в Україні також мав змогу безпосередньо поспілкуватися із представниками факультетів, які є координаторами міжнародних освітніх проектів: доцентами факультету міжнародних відносин Романом Калитчаком і Петром Кузиком, доцентами біологічного факультету Богданою Осташ і Наталією Романюк, доцентом факультету електроніки Іваном Карбовником, доцентом хімічного факультету Оксаною Зелінською, доцентом юридичного факультету, випускницею Школи американського права Мартою Мочульською.

Тетяна Шемберко
Фото Олега Вівчарика

Україна-Польща: транскордонна співпраця в туристичній сфері

Упродовж 20-22 жовтня 2016 року провідні польські й українські науковці в галузі туризму, географії та міжнародних відносин обговорили найважливіші проблеми розвитку туристичної галузі та перспективу поглиблення транскордонної співпраці між Україною та Польщею.

Наукові дискусії проходили в рамках III Міжнародної конференції «Транскордонна співпраця у туристичній сфері України та Польщі», співорганізаторами якої є Львівський національний університет імені Івана Франка й Університет Суспільно-Природничих Наук ім. Вінченца Поля у Любліні. Стартувала конференція 20 жовтня 2016 року у місті Люблін (Польща) і продовжила свою роботу у Дзеркальній залі ЛНУ ім. Івана Франка вже наступного дня – 21 жовтня.

Привітала учасників конференції завідувач кафедри туризму географічного факультету Марта Мальська, яка зацентувала увагу на тому, що зараз науковці повинні докладати максимальних зусиль для того, аби модернізувати туристичну галузь України та сприяти спрощенню системи перетину кордону між нашою державою та Європейським Союзом.

За словами Марти Пилипівни, саме жорсткі умови і постійні затримки, які виникають під час туристичних поїздок українців до країн ЄС і громадян Євросоюзу в Україну, є тим головним фактором, який гальмує динаміку

співпраці між нашою державою та країнами Європи в туристичній сфері.

Заступник декана географічного факультету Володимир Монастирський наголосив, що Львівський університет відкритий для співпраці та налагодження міжкультурного діалогу, спрямованого на розвиток усіх сфер науки, а зокрема і туризму.

Під час роботи конференції польські та українські вчені обговорили ключові проблеми розвитку туристичної галузі і стратегію поглиблення транскордонної співпраці між двома країнами.

Окрему увагу учасники конференції присвятили значенню, яке має туризм для розвитку інфраструктури регіонів та проаналізували інвестиційні перспективи Карпатського регіону.

Важливим аспектом роботи конференції також було обговорення проблем готельно-ресторанного бізнесу та аналіз успішності й перспектив наявних туристичних маршрутів і цілих регіонів України та Польщі.

Організатори переконані, що конференція сприятиме втіленню в життя теоретичних досліджень і допоможе напрацювати дієві пропозиції, спрямовані на розвиток туристичної галузі України та Польщі.

Олег Вівчарик
Фото автора

Співпраця з Дебреценським університетом

На основі затвердженої Сенатом Дебреценського університету та Вченою радою Львівського університету рамкової угоди започатковано академічну співпрацю ЛНУ ім. Івана Франка з угорськими ВНЗ.

З метою розширення взаємовигідного співробітництва між університетами на благо розвитку освітньої та науково-дослідної діяльності 11 жовтня 2016 року Ректор Володимир Мельник підписав угоду про співпрацю Львівського та Дебреценського університетів.

Згідно з угодою сторони мають намір співпрацювати у всіх взаємовигідних сферах та використовувати відповідні ресурси й досвід, представлений у таких формах: «обмін науковим і науково-дослідним персоналом для проведення лекцій, семінарів, конгресів, спільних дослідницьких програм, навчальних курсів, участі в ате-таційних і дисертаційних комісіях; обмін аспірантами для відвідування конференцій і семінарів, проведення досліджень, необхідних для завершення дисертацій і кваліфікаційних робіт; обмін студентами; обмін публікаціями та науковою інформацією; обмін адміністративним персоналом для підвищення професійної кваліфікації в роботі з міжнародними навчальними програмами; розробка програм «подвійних дипломів» і спільних освітніх проектів, навчальна програма яких буде узгоджена через укладення додаткових угод».

Варто зазначити, що підписанню угоди передували візит делегації нашого Університету до Дебрецену та низка зустрічей представників одного з найвідоміших навчальних закладів Угорщини – Університету Дебрецену з адміністрацією та викладачами Львівського університету.

Так, делегація Дебреценського університету у складі доктора Угорської Академії наук, професора, декана, директора Інституту угорської й світової історії Клари Папп, доктора Угорської АН, професора, керівника академічної наукової групи гуманітарного факультету Аттіли Бараня, професора гуманітарного факультету, завідувача кафедри нідерландистики Габор Пустаї, керівника деканату гуманітарного факультету Золтанне Немеш 10 жовтня відвідала ЛНУ ім. Івана Франка та взяла участь в урочистостях з нагоди Дня Університету й робочих зустрічах із проректором з науково-педагогічної роботи

та міжнародної співпраці Марією Зубрицькою, проректором з наукової роботи Романом Гладішевським, викладачами факультету іноземних мов та історичного факультету.

Проректор Марія Зубрицька наголосила на важливості налагодження співпраці між країнами, які межують одна з одною. «Важливо сусіднім країнам мати динамічну співпрацю. До прикладу, ми маємо тісні зв'язки з Польщею, однак з Угорщиною, на жаль, досі у нас не було партнерських відносин в академічній сфері», – зауважила проректор.

Акцентуючи на широкому спектрі можливостей для вивчення іноземних мов, які відкриває молодим людям Львівський університет, декан факультету іноземних мов Володимир Сулим відзначив, що серед понад 30 іноземних мов, які викладають в Університеті, немає угорської мови. «У нас дуже розвинуті класична філологія, германістика, англістика», – підкреслив декан і виступив із пропозицією розробити проект, який би відкрив студентам можливість вивчати угорську як третю іноземну мову.

Проректор Марія Зубрицька зауважила, що як класичний університет ми маємо різні факультети, що базуються на потужних наукових школах. «За сприяння офіційних представництв європейських країн студенти Львівського університету мають змогу вивчати естонську, латвійську, литовську, шведську мови. Ми маємо адаптовану модель, як розпочати вивчення тієї чи іншої іноземної мови», – сказала Марія Зубрицька, запропонувавши спільно випрацювати механізм вивчення угорської мови у ЛНУ ім. Івана Франка.

«Ми маємо робити комплексні кроки назустріч іноземним мовам, а особливо мовам сусідніх держав, які є нашими стратегічними партнерами. Наші країни об'єднують спільна історія та культурний простір. Ми відкриті до Ваших ідей і думок», – запевнила проректор.

Керівник академічної наукової групи гуманітарного факультету Дебреценського університету Аттіла Барань розповів про структуру одного з найпрестижніших університетів Угорщини, наголосивши на тому, що серед понад 3,5 тисяч іноземних студентів велика кількість виходців із Карпатського регіону.

Аттіла Барань підкреслив, що Дебреценський університет має річну програму безкоштовного вивчення угорської мови. «Ми могли б розпочати співпрацю з факультету гуманітаристики та мистецтв, зокрема забезпечити мобільність студентів», – звернувся він до колег зі Львівського університету.

Проректор Марія Зубрицька висловила сподівання, що за допомогою гуманітаристики вдасться створити платформу для розширення співпраці з прикладними науками.

Після обговорення низки робочих питань сторони досягли домовленостей щодо напрацювання конкретних практичних моделей для імплементації угоди про співпрацю.

Підсумовуючи результати зустрічі, проректор Марія Зубрицька зазначила, що «робочий план і міжособистісні зв'язки – це найважливіші складові для налагодження networking».

Тетяна Шемберко
Фото Олега Вівчарика

Horizon 2020

18 жовтня 2016 року близько 100 науковців зібрались у Львівському національному університеті імені Івана Франка, аби детальніше дізнатись про можливості, які відкриває перед дослідниками Рамкова програма Європейського Союзу Horizon 2020, зокрема щодо особливостей підготовки проектних заявок та отримання актуальної інформації про поточні конкурси та правила участі в них.

З вітальним словом звернувся до учасників заходу Ректор, професор Володимир Мельник. Володимир Петрович наголосив на тому, що проведення інформаційного дня програми Horizon 2020 та відкриття на базі Львівського університету Національного контактного пункту – «це ті практичні кроки, які окреслюють алгоритм, як діяти, аби допомогти нашим ученим, науковим спільнотам і структурам стати безпосередніми учасниками різного роду проектів програми Horizon 2020».

Ректор відзначив виняткову роль представників Міністерства освіти і науки України, завдяки зусиллям яких минулого року Україна стала асоційованим членом програми Horizon 2020.

«Міністерство освіти і науки України, зокрема й щодо цієї програми, здійснює не просто конструктивне керівництво, а радше оперативне управління спільно з науковим середовищем для того, аби зробити максимально можливою участь

наукових структур у програмі Горизонт 2020», – зауважив Ректор Володимир Мельник.

Національний координатор національних контактних пунктів, начальник відділу міжнародного науково-технічного співробітництва Міністерства освіти і науки України Стелла Шаповал розповіла про найбільшу програму Європейського Союзу, спрямовану на фінансування досліджень та інноваційних розробок – Horizon 2020.

«Серед основних завдань програми «Горизонт 2020» – зробити Європу привабливим місцем для першокласних науковців, сприяти розвитку інноваційності та конкурентноспроможності, вирішувати найбільш гострі питання сучасного європейського суспільства, а відтак це знайшло відображення у трьох основних напрямках – передова наука, індустріальне лідерство та соціальні виклики», – зауважила Стелла Шаповал.

За словами начальника відділу міжнародного науково-технічного співробітництва МОН України, основними цілями програми є вихід європейської науки на світовий рівень, усунення перешкод до створення інновацій і надання можливостей для співпраці державних і приватних підприємств з метою проведення спільних досліджень і створення інноваційних продуктів.

У своєму виступі Стелла Шаповал зосередила увагу учасників заходу на роботі системи Національних контактних пунктів (НКП), які є основною структурою, котра надає підтримку та практичну

інформацію щодо всіх аспектів участі в Horizon 2020.

«Українська система НКП була створена Міністерством освіти і науки України спільно з Національною академією наук України в грудні 2013 року і включає НКП за всіма тематичними пріоритетами й інструментами програми Horizon 2020. НКП надають персональну підтримку зацікавленим організаціям і аплікантам, що відповідають їхній тематичній галузі», – пояснила вона.

Про роботу національних контактних пунктів програми «Горизонт 2020», які працюють на Львівщині, йшлося у виступах координаторів Оксани Заремби (ЛНУ ім. Івана Франка), Галини Лазько та Івана Кульницького (Національний університет «Львівська політехніка»).

Менеджер міжнародних проектів Центру соціальних інновацій Горазд Вайс (Відень, Австрія) представив модель дорожньої карти програми «Горизонт 2020» – «Від ідеї проекту до його реалізації», акцентуючи на практичних аспектах підготовки й подання проектних заявок.

Основними умовами участі в проектах, за його словами, є визначення актуальної дослідницької теми, пошуки щонайменше двох партнерів з європейських країн (країни-члена ЄС або країни, асоційованого члена програми «Горизонт 2020») і подання належно оформленої заявки англійською мовою.

Тетяна Шемберко
Фото Олега Вівчарика

Зустріч із політв'язнем Левком Довговичем

«Таких, як я, було тисячі!»
«У песимізмі намагався знаходити оптимізм»
(Л. Довгович)

«Ця зустріч – розмова про долю Людини, долю того, хто наважився говорити «ні» політичній системі, яка нищила цю людину. Говорити-мемо про Людину, яка творить історію і яка сама є цією історією...», – такими словами модератор – львівський історик – Мар'ян Мудрий відкрив у стінах Наукової бібліотеки Львівського національного університету імені Івана Франка зустріч із політв'язнем сталінських таборів, громадським діячем, митцем-диригентом Левком Довговичем (Кошиці, Словаччина).

21 жовтня 2016 р. у головному читальному залі університетської книгозбірні відбулася презентація книги спогадів Левка Довговича «Хроніка життя політичного в'язня № 2А 424» (Пряшів, 2013) за участю автора. Крім того, учасником заходу було демонстровано короткий документальний фільм «Диригент з ГУЛАГу» (2013, Словаччина; режисер – Любов Кульова) та розгорнуто книжкову виставку «Лишайте сподівання всі, хто входить»: пам'яті жертв радянської репресивної системи».

У зустрічі взяли участь: історик, старший науковий співробітник відділу новітньої історії Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України Юрій Зайцев; поет, громадський діяч, вчений секретар Наукової бібліотеки ЛНУ ім. І. Франка Григорій Чопик; колишні політв'язні – дисидент, письменник, почесний доктор ЛНУ ім. І. Франка Ігор Калинець; письменник, громадський діяч, голова Львівського обласного Товариства політичних в'язнів і репресованих Петро Франко; дисидент, правозахисник, громадський діяч Зорян Попадюк та ін. Модератором виступив доцент кафедри новітньої історії України ЛНУ ім. І. Франка Мар'ян Мудрий.

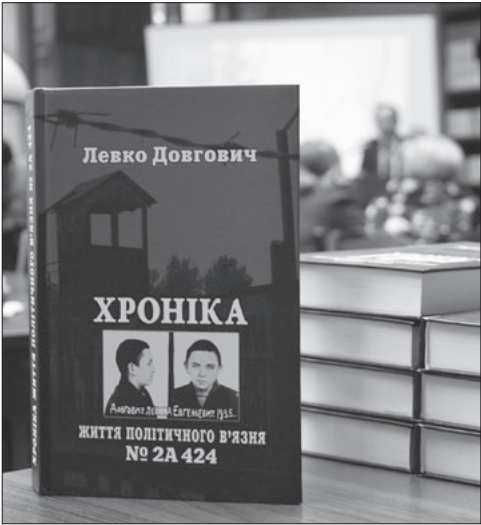
Доля Левка Довговича – президента Європейського конгресу українців (1997–2005 рр.), голови Крайової пластової старшини Словаччини, диригента українського

народного хору «Карпати» (Кошиці, Словаччина) – сповнена трагічних поворотів та важких випробувань. Йому довелося стати одним із наймолодших політичних в'язнів Радянського Союзу, якого тричі засуджували до розстрілу... але він вижив через «малолітність».

Народився Л. Довгович 29 вересня 1935 р. в селі Лінці (нині Ужгородського р-ну Закарпатської обл.) у сім'ї греко-католицького священика. У 1944 р. тероризований радянськими «визволителями» батько був змушений утікати до Чехословаччини. У 1950 р. Л. Довговича заарештували органи НКВС за те, що поширював зі своїми друзями антирадянські листівки. У 14-річному віці хлопця засудили на понад п'ятнадцять років одразу за кількома статтями кримінального кодексу: «пряма зрада радянської батьківщини», «масова агітація проти соціалізму та комунізму», «участь в антирадянській організації»... Коли Л. Довговичеві вдалося втекти з колонії для малолітніх... і його через п'ять днів спіймали – до терміну «докинули» ще 10 років... А за активну участь у страйку в'язнів на Воркуті – втретє засудили до розстрілу... але замінили покарання на новий понад 10-літній термін. Загалом у сталінських в'язницях і таборах хлопець провів 6 років, і лише після смерті диктатора потрапив під амністію.

Саме у таборах відбулося «бойове хрещення» Л. Довговича: хлопець остаточно утвердився як український патріот (понад 60 % в'язнів були українцями), а також став диригентом таборового хору, режисером таборового театру. Це вже на свободі були професійні студії (Музичне училище в Ужгороді), власні сольні та хорові виступи, робота конференсь, диригентська практика та керівництво низкою аматорських (самодіяльних) гуртів. «Моє життя – музика!» – і сьогодні наголошує Л. Довгович, додаючи, що саме вона вела його крізь буревії долі. Друге джерело сили – незламне прагнення до свободи, свободи особистої та державної свободи батьківщини.

Навіть тоді, коли через життєві обставини довелося здобути професію і працювати стоматологом чи пізніше підробляти на будівництві – все одно тягнуло до музики...

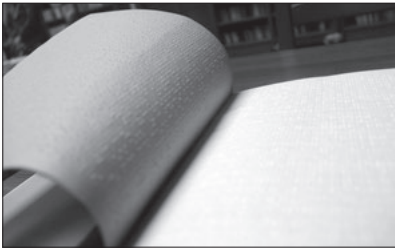
І хоч від 1957 р. Л. Довгович мешкає поза державними кордонами України (Левко з матір'ю і сестрами напівлегально виїхав до батька в місто Дечин (Чехословаччина), він зробив для Батьківщини надзвичайно багато. Особливо від 1963 р., коли доля пов'язала його з містом Пряшів. Завдяки творчій енергії митця постали/ожили український молодіжний хор «Весна» (при ньому – оркестр, танцювальна група, драматичний гурток), Український клуб в «Руському домі» – у Пряшеві; український молодіжний хор «Ластівка», драматичний колектив «ДУМКА» – у Кошицях та ін.

У 1985 р. Л. Довгович заснував широко відомий у Європі український хор «Карпати» у місті Кошиці, який до сьогодні плідно працює, популяризує національне музичне мистецтво у Словаччині, Чехії, Польщі, Угорщині, Австрії, Бельгії, Болгарії та в Україні. У 1991–2004 рр. Л. Довгович організовував та курував Міжнародний фестиваль духовної пісні східного обряду в місті Кошиці (Словаччина).

І лише у 1989 р. Л. Довгович дочекався повної реабілітації, а з проголошенням незалежності України – повернення свого доброго імені на Батьківщину (детальніше див.: <http://zakarpatty.net.ua>).

«У житті стільки всього було... Але я намагався в песимізмі знайти позитив і йти до мети. А цією метою була вільна Україна», – скромно зазначив Л. Довгович на презентації у стінах Наукової бібліотеки ЛНУ ім. І. Франка.

Презентація творів Івана Франка шрифтом Брайля

У рамках чергового міждисциплінарного семінару «Modus Legendi» у головному читальному залі Наукової бібліотеки Львівського національного університету імені Івана Франка 8 листопада 2016 року відбулась презентація художніх творів Івана Франка шрифтом Брайля. Участь у заході взяли: автор проекту «Місто літератури для незрячих: книга брайлем і вголос», виконавчий директор Львівського обласного осередку ГО «Українська спілка інвалідів – УСІ» Оксана Потимко, працівник ресурсного центру Катерина Івашутіна, співробітник Наукової бібліотеки Ярослав Василик, студенти та бібліотекарі.

Директор Наукової бібліотеки Василь Кметь коротко розповів про рух і суспільну діяльність людей з особливими потребами.

Випускниця кафедри давньої історії України та архівознавства Університету Оксана Потимко наголосила на тому, що ситуація з книговидаванням для незрячих в Україні є вкрай складною. Якщо щороку в державі виходить близько 2-3 тис. найменувань книжкової продукції, то за 25 років Незалежності видано лише 300 книг рельєфно-крапкової літератури, накладом 20-400 екземплярів. А отже, за рік – не більше 10-12 книг для незрячих.

Оксана Потимко переконувала, що незрячі діти мають таке ж, а можливо, й сильніше бажання читати, бо можливість – обмежені, а бажання і мрії – ні.

У рік відзначення ювілейних дат Івана Франка «Українська спілка інвалідів – УСІ» також пошанувала пам'ять Великого Українця. Як розповіла Оксана Потимко, після телефонних перемовин з усіма шістьма школами-інтернатами для незрячих в Україні, в яких знайшлося по одному твору Івана Франка, дійшли висновку, що дітям необхідно видати Франкову класику рельєфно-крапковим шрифтом. Так, упродовж року з'явилися шрифтом Брайля «Лис Микита», «Коли ще звірі говорили», «Грицева шкільна наука», «Мойсей», «Украдене щастя», «Сойчене крило», «Захар Беркут» і «Зів'яле листя».

Завдяки зусиллям працівників Ресурсного центру інформаційних технологій для осіб з обмеженими можливостями у ювілейний рік Івана Франка для незрячих вийшли друком 8 творів рельєфно-крапковим шрифтом. Кожна книга має додаток – компакт-диск, тобто книги виходять одразу у двох форматах – аудіо-запису й брайльового шрифту.

Оксана Потимко розповіла про етапи підготовки видань до друку, копітку працю, пов'язану з технічною трансляцією – перекладом кирилического тексту в

шестикрапковий брайльовський, який створювався для латинки. Відтак, усі апострофи, літери «ш», «щ», «ч» та інші, котрих немає в латиниці, редактори окремо прописують у текстах. Тому технічне редагування текстів займає доволі багато часу. Обсяг оригінального тексту і його брайльовського варіанту суттєво різняться. Наприклад, збірка «Коли ще звірі говорили» – це чотири об'ємні томи брайльовським шрифтом.

З об'ємами текстів брайлем пов'язаний і наклад книг. Як запевняє пані Оксана, рельєфно-крапкова література рідко перевищує кілька сотень примірників, практикують видання і накладом у кілька десятків. Адже тримати вдома один кількатомний твір не завжди дозволяють умови проживання. Тому, зазвичай, художню літературу беруть у бібліотеках. До речі, в Україні діють 80 спеціалізованих бібліотек для незрячих.

Окрім того, твори Івана Франка брайльовським шрифтом працівники Ресурсного центру розсилають в обласні бібліотеки України. Оксана Потимко наголосила, що в державі 10 років активно впроваджують інклюзивну освіту, але Міністерство освіти і науки й надалі розсилає звичайні підручники, навчальну і художню літературу до спеціалізованих бібліотек і шкіл-інтернатів. Тому інклюзовані діти не мають доступу до рельєфно-крапкової літератури ні у своїх школах, ні у звичайних бібліотеках.

Учасники заходу також довідалися про сучасні технічні засоби, що допомагають незрячим людям, про реалізовані та заплановані проекти.

Додамо, що Оксана Потимко є ініціатором створення Першої української дейзі-бібліотеки, сьогодні у файлоховищі якої – близько двох тисяч дейзі-книг, що є доступними для вільного завантаження за адресою <http://daisy-ukr.svefi.net/download>. DAISY-формат – аудіозапис із численними рівнями структурування тексту аж до окремих слів, що дозволяє прослуховувати книгу з навігацією по аудіо-тексту, дає можливість прискорювати й уповільнювати читання, керувати закладками й мітками, коментувати, переходити за посиланнями тощо.

За результатами міні-експерименту Оксани Потимко вдалося швидше віднайти потрібну сторінку і фрагмент тексту в дейзі-книзі, ніж зрячий людини в звичайній паперовій книзі.

У такому форматі у Ресурсному центрі створюють не лише дейзі-книги художньої літератури, а й шкільні підручники, навчальні посібники для інклюзованих дітей.

Анастасія Коник. Фото автора

Почаївський богогласник

«Феномен української духовної музики» – так назвав завідувач кафедри музикознавства факультету культури і мистецтв, професор Юрій Медведик першу антологію духовних пісень в Україні та у східнослов'янській релігійно-музичній культурі – «Почаївський богогласник», презентовану 19 жовтня 2016 року в Дзеркальній залі Львівського національного університету імені Івана Франка.

Як упорядник видання й експерт-музиколог Юрій Медведик наголосив на особливості Богогласника, що є своєрідним «горнилом» західних впливів і східних традицій».

«Надзвичайно промовистим є той факт, що наші колеги спричинилися до видання «Почаївський богогласник. 1790-1791» – першої нотної антології духовно-пісенної української творчості XVII-XVIII століть. Ця книга не тільки засвідчує існування бароко в українській культурі, зокрема в музиці, а й встановлює певний рівень моральних якостей, сповідуючи які, людина може наблизитися до пізнання себе, стати ближчою до Бога», – звернувся з вітальним словом з нагоди презентації книги Ректор Університету, професор Володимир Мельник.

Крім того, на думку Ректора, «Богогласник» яскраво демонструє таку характерну рису українців, як естетичне сприйняття світу, крізь призму розкриття космосу людської душі.

«У час духовних здвигів і зрушень у тектонічних плитах не тільки української, але й світової історії, ми маємо можливість доторкнутися до духовного джерела українського народу, відчутти духовні образи українців, здобуваючи у такий спосіб пряму енергію своїх пошуків Бога, свого розуміння життя і Всесвіту», – зазначив під час виступу декан факультету культури і мистецтв Роман Крохмальний.

Професор ЛНМА ім. М. Лисенка Юрій Ясіновський відзначив, що робота над «Богогласником» тривала упродовж тридцяти років і сьогодні є окремою сторінкою наукової історії Юрія Медведика.

«Книга містить значну джерельну базу і є цілком новим музичним прочитанням усталеної християнської богословської традиції. Це нова форма при новому змісті», – сказав він.

На думку Юрія Ясіновського, «це також і народно-світське прочитання християнських чеснот, пов'язане зі старою візантійською традицією і наближенням до європейських цивілізаційних реформ». «Праця має цінний історіографічний і джерельний матеріал, що може слугувати ґрунтом для подальших досліджень у цьому напрямку», – наголосив професор.

Історик Ю. Зайцев наголосив, що в особистій долі Л. Довговича відображена доля українського народу, який століттями виборював собі незалежність. І надзвичайно важливо, що автор зумів не лише вижити, а й розповісти свою історію, яка переконує: силою волі, знанням, мужністю можна здобути свободу.

Історія життя Л. Довговича «Хроніка життя політичного в'язня № 2А 424» вийшла друком 2013 р. у Пряшеві українською та словацькою мовами. Сам автор називає її жартома «Туристика по сталінських курортах», адже більша частина книжки присвячена розповіді про побут у в'язницях і таборах СРСР. Це надзвичайно цінний документ епохи, де подано реальні прізвища, конкретні факти та документи, численні світлини.

Учасники зустрічі в університетській книгозбірні високо оцінили презентоване видання. Зокрема, письменник І. Калинець із захопленням висловився про книжку, зазначивши, що вона написана з любов'ю до свободи, попри всі трагічні та драматичні моменти проміне оптимізмом, надихає творити в ім'я Батьківщини.

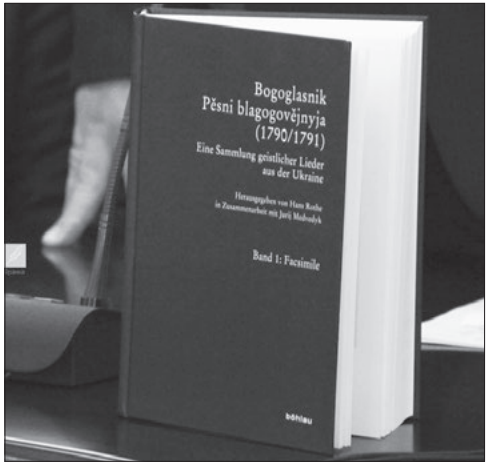
А голова Львівського обласного Товариства політичних в'язнів і репресованих П. Франко звернув увагу на те, що ці спогади є не лише «історією про перемогу», а й пам'ятником багатомовно-багатомовним неповторним жертвам радянської репресивної системи. Відтак закликав присутніх до вшанування пам'яті ув'язнених НКВС та іншими каральними органами СРСР, знищених у таборах чи розстріляних дітей віком до 18 років.

Громадський діяч З. Попадюк ще раз підкреслив, що презентоване видання свідчить про силу особистості, силу національного духу, який об'єднував й об'єднує українців і – як найвищу нагороду – дарує право мати незалежну Україну.

На завершення презентації Левко Довгович подарував до фондів Наукової бібліотеки ЛНУ ім. І. Франка видання «Хроніка життя політичного в'язня № 2А 424», наголосивши, що в його книжці йдеться насамперед про Пам'ять, яка допомагала не загинути в минулому, живить сучасне і визначатиме наше майбутнє.

Про цю незатерту національну пам'ять, прагнення до свободи – як визначальний чинник розвитку України у віках й у сьогодні – говорили всі учасники зустрічі у стінах університетської книгозбірні.

Роман Лавренцій

Детальніше про роботу над виданням «Богогласника» і про зміст книги розповів упорядник видання, доктор мистецтвознавства, професор Юрій Медведик.

За словами професора, при виданні книги виникали проблеми з термінологією під час перекладу німецькою мовою. «Нам довелося довго над цим працювати, усе перевіряти, писати об'ємні дефініції до тих чи інших термінів. Утім, як результат – стилістика і зміст видання повністю відповідають сучасним нормам наукового тексту», – зазначив Юрій Медведик.

«Попри невеликий наклад видання, «Почаївський богогласник» зараз уже представлений в усіх найбільших бібліотеках України та Європи», – повідомив професор, додавши, що фонд Наукової бібліотеки Львівського національного університету імені Івана Франка також поповнився цим унікальним виданням.

Юрій Медведик розповів про структуру книги, що містить 250 текстів, переважно схоласічних, які упродовж сотень років співали у будинках і в церквах на літургіях. З метою ширшої популяризації у світі основний текст про «Почаївський богогласник» написаний німецькою мовою.

На цінності видання «Почаївський богогласник» для Львівського університету, України і світу зацентрували увагу завідувач кафедри філософії мистецтв факультету культури і мистецтв Олександр Козаренко, проректор Українського католицького університету Ігор Скочиляс, професор кафедри музичної медієвистики та україністики ЛНМА ім. М. Лисенка Наталія Сиротинська та доктор філологічних наук, професор Львівського університету Богдана Криса.

Під час презентації видання присутні мали змогу послухати музичну ілюстрацію до «Богогласника» у виконанні хоркласу факультету культури і мистецтв під керівництвом Василя Чучмана.

Ірина Онисько
Фото Олега Вівчарика

Дослідник економічного націознавства

До 85-річчя від дня народження Степана Миколайовича Злупка

Цьогоріч минає 10-ліття від часу відходу у Вічність Степана Миколайовича Злупка – доктора економічних наук, професора, академіка Академії економічних наук України, заслуженого діяча науки і техніки України, лауреата Державної премії України в галузі науки і техніки, у минулому завідувача кафедри економіки України ім. Михайла Туган-Барановського (1993–2006) Львівського національного університету імені Івана Франка, головного наукового співробітника Інституту регіональних досліджень НАН України.

Степан Злупко був непересічним ученим, педагогом, патріотом, представником когорти видатних дослідників економічної історії, історії економічної думки України та національної економіки, основоположником нового наукового напрямку – економології.

Народився невтомний дослідник економічного націознавства 15 липня 1931 р. у с. Дорожів Дрогобицького району Львівської області, де був старшим сином у працьовитій селянській родині. У 1949–1951 рр. навчався на історичному факультеті Дрогобицького учительського інституту, а з вересня 1951 р. – на історичному факультеті Львівського державного університету імені Івана Франка, який закінчив із відзнакою 1956 р. Під час університетських студій Степан Злупко зарекомендував себе як здібний і талановитий студент, здобув міцні знання, навчився творчо й наполегливо працювати самостійно, що дало імпульс на все подальше наукове життя. Працював на посаді старшого лаборанта кафедри політичної економії Львівського державного університету імені Івана Франка. 1958 р. вступив до аспірантури.

У грудні 1960 р. Степан Злупко достроково захистив кандидатську дисертацію на Вченій раді Київського інституту народного господарства і розпочав свою викладацьку діяльність у Львівському державному університеті імені Івана Франка на посаді доцента кафедри політичної економії. Того ж року вийшла друком і перша монографія молодого вченого «Ідейна боротьба навколо аграрно-селянського питання в Галичині (кінець XIX – початок XX століття)». Успішна лекторська робота та чималий уже на той час науковий доробок стали підставою для зарахування його 1964 року до числа докторантів. Але в травні 1965 р. С. М. Злупка звіти відкидали через патріотичні погляди, яких він не приховував, відображав у публікаціях та у виступах на конференціях. Втрата місця в докторантурі не стала перешкодою до подальших наукових пошуків і в 1966 р. він подав до захисту докторську дисертацію «Економічна думка Галичини в другій половині XIX ст.».

якої за тодішнього політичного режиму йому, на жаль, захистити не вдалося.

Період реакції, що супроводжувався посиленням ідеологічного тиску на представників української наукової еліти тривав. У жовтні 1971 р. за звинуваченням у націоналізмі Степана Миколайовича було усунуто від викладацької роботи, а в січні 1972 р. – звільнено з університету. Час вимушеного безробіття та неможливості реалізувати себе був чи не найтяжчим у житті вченого, оскільки навколо нього було штучно створено науковий вакуум. Лише у квітні 1972 р. Степан Злупко зміг влаштуватися на посаду інженера до Львівського відділення Ради з вивчення продуктивних сил УРСР АН УРСР, у 1974 р. став молодшим науковим співробітником, у 1975 р. був обраний за конкурсом на посаду старшого наукового співробітника. Це створило наукову площадку для повернення до активної наукової діяльності.

Цілеспрямованість, наполегливість і незламність духу Степана Злупка стали підґрунтям для написання ще однієї докторської дисертації – «Зайнятість населення та її регіональні особливості (методологія, методи, організація)», яку він захистив у 1989 р. Цього ж року Степана Миколайовича став членом Наукової ради з проблем демографії і трудових ресурсів Академії Наук СРСР. Нові віяння та нові люди спричинилися до того, що в 1990 р. вченого-патріота після багаторічної опали запросили на викладацьку посаду до Львівського державного університету імені Івана Франка. Спочатку на кафедрі економічного та соціального планування, а згодом – економічної теорії. У 1991 р. Степан Злупко одержав звання професора, як підтвердження свого таланту, людяності та здатності протистояти обмеженням середовища. До Степана Миколайовича прийшло й міжнародне визнання – у 1992 р. його обрано професором Українського Вільного Університету (Мюнхен, Німеччина) й запрошено читати лекції за кордоном. У квітні 1993 р. з його ініціативи в університеті створено кафедру економіки України, завідувачем якої він був до кінця свого життя. Організаційно-педагогічне нуртування Степана Злупка на кафедрі економіки України заклало підвалини для формування нової генерації наукової еліти, як у стінах Львівського державного університету імені Івана Франка, так за його межами, та підготовки економістів-державотворців.

У науковій концепції національної економіки С. М. Злупка відображено необхідність її створення і подальшої розбудови на підставі об'єднання зусиль багатьох індивідів навколо національної ідеї. Бо ні факт проголошення суверенітету, ні визнання міжнародною спільнотою, ані утвердження символіки та інших зовнішніх

атрибутів державності ще не забезпечують формування цілісного економічного комплексу, підпорядкованого реалізації національних інтересів і пріоритетів. На 25-му році незалежності, коли Україна опинилася сам на сам з такими геополітичними викликами, як анексія Автономної Республіки Крим і тимчасова окупація окремих територій Донецької та Луганської областей, цей світоглядний підхід не лише не втратив своєї актуальності, але набув нового звучання.

Протягом багатьох років займаючись дослідженнями в галузі регіонального розвитку, Степан Миколайович розробив концепцію регіонології як особливого наукового напрямку, який вивчає регіональні суспільно-економічні системи в їхньому розвитку, міжрегіональній взаємодії з національною та глобальною економіками й глибокому розумінні національних історико-культурних і соціально-політичних особливостей територіальної економіки. Наукова концепція регіонології також стала істотною складовою авторської моделі економічного націознавства. Степан Миколайович не раз наголошував, що регіональний розвиток і державна регуляторна політика спрямована на управління ним, повинні підпорядковуватися загальнонаціональним пріоритетам і, разом з тим, забезпечувати оптимальні умови для розкриття та реалізації соціально-економічного потенціалу окремих територій. Степан Миколайович є також фундатором економології – наукового напрямку, що досліджує проблему органічного розвитку людини та довкілля.

Найбільш повне представлення авторської моделі історико-економічного процесу і поступу національної економіки відображено в працях і навчальних посібниках професора С. М. Злупка, котрі широко відомі як в Україні, так і далеко за її межами. З-під його пера вийшло понад 1600 наукових, науково-популярних праць, навчальних посібників і підручників, опублікованих у Німеччині,

Великобританії, Канаді, США та багатьох інших країнах світу. Серед монографій потрібно відзначити такі: «Іван Франко – економіст» (Львів, 1992), «Михайло Туган-Барановський: (Український економіст світової слави)» (Львів, 1993), «Економічна думка України: від давнини до сучасності» (Львів, 2000), «Основи історії економічної теорії» (Львів, 2001), «Основи економології» (Львів, 2003), «Історія економічної теорії» (Київ, 2005), «Іван Франко та економічна думка світу» (Київ, 2006), «Перехідна економіка: сучасна Україна» (Київ, 2006), «Економічна історія України» (Київ, 2006), «Українська економічна думка: Хрестоматія» (Київ, 2006) тощо. У своїх багаторічних наукових дослідженнях відомий науковець постійно акцентував увагу на необхідності пізнання, освоєння й використання економічних культурних цінностей свого народу для підготовки економістів-державотворців, вивченні економічних і соціальних процесів у нашій країні у сувіязі минулого, теперішнього і майбутнього.

Степан Миколайович став лауреатом Американського Біографічного інституту за «Відданість науці та вірність людським ідеалам» у царині «Видатного лідерства», а Кембриджський Міжнародний центр (Великобританія) заніс його ім'я до свого видання «П'ятсот перших визначних людей світу» та обрав людиною року.

Дослідницьку працю С.М. Злупко плідно поєднував з підготовкою наукових кадрів, науково-організаційною та науково-громадською діяльністю. Під його науковим керівництвом підготовлено 5 докторів і понад 20 кандидатів економічних наук. Він був заступником голови Ради із захисту докторських і кандидатських дисертацій на економічному факультеті Львівського національного університету ім. Ів. Франка, членом спеціалізованої ради із захисту докторських і кандидатських дисертацій Інституту регіональних досліджень НАН України, керівником наукового семінару при кафедрі економіки України з проблем національної економіки, членом управи Міжнародної асоціації українських економістів, дійсним членом і головою економічної комісії Наукового товариства Шевченка, членом редакційної колегії журналу «Регіональна економіка».

За самовіддану працю професора С.М. Злупка нагороджений відзнакою «За відданість науці та вірність людським ідеалам», Відзнакою і Почесною грамотою Кабінету Міністрів України, він є лауреатом премії імені М.Туган-Барановського НАН України, лауреатом Державної премії України в галузі науки і техніки.

Життя і наукова творчість професора С.М. Злупка – це приклад натхненного служіння Україні, її народам та науці. Минуло вже десять років, як Степан Миколайович відійшов у вічність, але його новаторські ідеї та наукові починання не втрачають важливості й актуальності для консолідації українського суспільства та зміцнення державотворчого потенціалу нації. Наукова спадщина вченого і пам'ять про нього залишаються з нами як джерело насаги для творчої праці заради майбутнього України.

Ольга Стефанишин,
професор кафедри економіки України,
Маріанна Кічурак,
доцент кафедри економіки України

Вечір пам'яті Романа Лубківського

Звичайно, непросто нам говорити про людину в минулому часі. Але таке наше життя – так Бог дає.

Класик української літератури Дмитро Павличко, який приїхав з Києва, щоб причаститися до поминального слова за Романом Лубківським, вважає, що «ми не цінимо великих людей. Адже це не просто поет, а світового класу письменник, який рятував цей Львів, коли той був покалічений Москвою». Йдеться про те (що і мав на увазі Д. Павличко), що львівська влада чомусь не відзначила видатного письменника і громадського діяча як почесного львів'янина. А в Кременці, звідки поет походить (зі села Острівця Тереховлянського району), це зробили.

Романе, друже мій,
Я йду до Тебе –
Повільно йду, не кваплюся...

...
Разом
Заспіваймо баладу
Про те,
Що ми ніколи не померем, –

Закінчив свій виступ Дмитро Павличко віршем «До Романа Лубківського».

Народний артист України Богдан Козак, нагадав відомі поетові рядки:

Антонич був хрущем
і жив на вишнях –
на вишнях тих, що їх
оспівував Шевченко.

Народний артист України Святослав Максимчук прочитав кілька віршів Романа Лубківського і розповів, що саме він у Національному академічному українському драматичному театрі імені Марії Заньковецької у Львові, у своїй кімнаті, познайомив свого часу Романа з його майбутньою дружиною Наталею.

Син пана Романа – Маркіян почав читати своє «Слово до Батька», але сльози розпачу стали на заваді. То ж довелося Данилові, братові Маркіяна, зачитати ці хвилюючі рядки, серед яких були і оці: «За рік, що минув з часу такого несправедливого батьківського відходу, мене все ще не покидає розгубленість, порожнеча і небажання вірити, що Тебе більше немає у Львові, в Києві, на Тернопільщині, немає ніде... Я дуже хочу завершити все те, що Ти не встиг, Тату».

Сказане, зрозуміло, стосується обидвох синів славного сина України Романа Лубківського.

Вечір урочисто відкрив Муніципальний хор «Гомін» під керівництвом Руслана Ляшенка молитвою до Богородиці «Під твоєю милістю прибігаємо». Композицію з віршів Романа Лубківського широко і зворушливо читали студенти кафедри театрознавства та акторської майстерності факультету культури та мистецтв Львівського національного університету імені Івана Франка, Заслужена артистка України, актриса Національного академічного українського драматичного театру імені Марії Заньковецької у Львові Олександра Люта лірично й чуттєво прочитала декілька поезій

поета. Артистка Львівського драматичного театру імені Лесі Українки Зоряна Дибовська виконала пісню з Тернопільщини – батьківщини Романа Лубківського – «Коні мої, коні». Музичний дарунок Роману Лубківському за відкриття музею імені Богдана-Ігоря Антонича виконали дві лемківські пісні Уляна Горбачевська та Ришард Лятецький. Вечір завершився поетичними словами Романа Лубківського «Псалом 42-ий. Про повернення до святині»: «Боже, моє ім'я схорони/ Та сохрани життя України!», після яких прозвучала «Молитва за Україну».

Режисер вечора – заслужений діяч мистецтв України, головний режисер Львівського національного академічного театру опери та балету імені Соломії Крушельницької – Галина Воловельська.

Замість Післямови

2001-го року, коли Романові Лубківському виповнилося 60, я брав у нього інтерв'ю. Дозволю собі процитувати кілька його думок з нашої двогодинної розмови.

«Я не претендую на афоризм. Але скажу так: моя робота ходить за мною. А значить, і поетична частина роботи має ходити. Поки є ще свідомість і є що сказати – в різних планах... Щоб у нас відроджувалися і далі родинні гнізда письменників, публікувалися дослідження про родоводи, відшукувалися втрачені рукописи. Це дуже важливо, на мій погляд. Я за те, щоб відновлювалися святині, яких не пощадили час... Дуже важливо «прислухатися» наше політичне, культурне, еміграційне життя до сучасного читача.

... Президент Вацлав Гавел сказав, що радий зі мною зустрітись, ще будуть зустрічі... Мені вдалося заснувати нормальний діалог з керівниками країни. Є в мене книжки з автографами Гавела, Клауса, Уде. Зустрічались ми з Гавелом кілька разів: у Львові в 1993 році,

на Саміті – 1999-му, у Зборові – наскільки дозволяв час і обставини...

... Візьмемо безкінечні святкування. Хіба це культура? Це варварство. Марширують, закликають себе зробити те чи те, або спонукають когось ненавидіти. Хіба це культура, коли керівництво певного рівня думає одне, говорить друге, а робить третє? І, головне, зневажає того, хто працює у сфері культури...

... Творення суверенності, набуття незалежності – це процес. Він довго триватиме. Може, не завершиться навіть у цьому столітті. Деякі нації себе вже реалізували, а ми – ще в дорозі...»

І – на закінчення – вірш «Кредо» (з 1980-го), яким закінчувалося моє попереднє інтерв'ю з Романом Мар'яновичем ще 1995-го:

Не хочу, аби
Замість мене думали,
Не хочу, аби
Замість мене вирішували,
Не хочу, аби
Замість мене голосували
(проти мене)
Хочу бути
Самим собою
Настільки
Аби до серцевини
Совісті свого народу
Міг
Устами припасти
Як до Христа
Присягаючи

Пане Романе! Ви в своєму житті зробили все, що могли, – і до свого народу своєю сутністю припали, і до Христа присягли... Саме про це і свідчить вечір пам'яті, на який прийшло, щоб віддати Вам шану, стільки львів'ян!

Богдан Залізняк, член НСПУ і НСЖУ

Міністр про побудову екологічного майбутнього

Під час свого робочого візиту до Львова Міністр екології та природних ресурсів України, випускник фізичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка Остап Семерак 11 листопада 2016 року відвідав свою альма-матер, де зустрівся з Ректором та студентами і викладачами Університету.

Спілкуючись зі студентською молоддю та науковцями, Міністр загострив увагу на низці питань, які є особливо актуальними для сучасного суспільства.

Під час зустрічі йшлося про глобальні кліматичні зміни на планеті та екологічні загрози і виклики, які постали перед людством на порозі третього тисячоліття.

Міністр також окреслив низку проблем, що турбують українське суспільство, зокрема у галузі енергетики, раціонального використання природних ресурсів і природоохоронних заходів.

Міністр екології та природних ресурсів Остап Семерак переконаний, якщо темпи зростання викидів та скидів продовжаться, то буквально за 30 років частина території, на якій зараз мешкають люди, стане непридатною для життя. А більша частина земель, на якій ми сьогодні вирощуємо хліб, стане неродючою, рівень світового океану підніметься до такої відмітки, що материки змінять свої обриси.

«У третьому тисячолітті вже ніхто не зможе користуватися природою так бездумно, як ми це робили століттями. Екологічна ситуація з навколишнім середовищем змінюється досить стрімко і, на жаль, в гіршу сторону. Тому людство має об'єднати одна

ідея – порятунок світу від глобального споживацького знищення природи», – зазначив Остап Семерак.

Міністр розповів студентам про нинішню непросту ситуацію, яка відбувається в світі з кліматом, повітрям і природними ресурсами, наголосивши, що без чистого довкілля не матимуть майбутнього інші сфери економіки.

«Ви – представники покоління, яке в найближчому майбутньому будуватиме нову Україну, вже сьогодні повинні думати, яким світ буде завтра. Для України – виведення екологічної політики в першочерговий пріоритет наразі звучить як мрія. Але для вас, це має звучати як завдання», – підкреслив Міністр.

Остап Семерак закликав студентів вже сьогодні взяти відповідальність за майбутнє природного середовища.

«Всьому цьому можна запобігти, але це робота для кожного з нас, і починається вона з усвідомлення того, що я б хотів назвати екологічним

мисленням. Насправді, питання зміни свідомості – найважчий виклик, який стоїть не лише перед Україною, а й перед світом», – зазначив Остап Семерак.

Міністр підкреслив, що глобальне потепління відобразиться і на воді, і на повітрі, їжі та здоров'ї кожної людини на землі.

«Нещодавно в ООН лідери 197 країн світу поставили свої підписи під Паризькою угодою. З них 108-м країн, включаючи Україну, її ратифікували. Головне завдання – розробити невідкладні заходи для того, щоб уповільнити зміни клімату. Ми є третьою країною в світі, яка приєдналася до Паризької угоди, і сьогодні саме поряд із такими державами як Канада, США, Франція, Німеччина ми вирішуватимемо, як рятувати світ», – зазначив Остап Семерак.

Міністр звернув увагу, що багато розвинених країн переходять на сталий розвиток.

«Люди планують поступово перехід ментальності економіки своїх країн на розвиток, який буде мінімально шкодити природі. Вже сьогодні в Швеції і кількох інших країнах є так званий нульовий цикл з переробки сміття чи нульовий скид викидів. Це означає, що вода повертається в річку рівно в тому стані, в якому її взяли промислові підприємства. Повітря не забруднюється. Сміття також не залишає після себе нічого, так як відбувається його повна переробка», – сказав Міністр.

На завершення зустрічі від імені академічної спільноти Львівського університету Ректор подякував Міністрові Остапу Семераку за цікаву лекцію і конструктивний діалог зі студентською молоддю та подарував на згадку переклад докторату Блаженнішого Любомира Гузара «Митрополит Андрей Шептицький – провісник екуменізму», який зробили викладачі факультету іноземних мов ЛНУ ім. Івана Франка.

Тетяна Шемберко
Фото Олега Віварика

Чисті узбережжя озера Пісочного – 2016

Ініціативи активістів екологічного гуртка географічного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка та за підтримки громадської екологічної організації «Екопоступ» 14-16 жовтня 2016 року відбулась екологічна акція «Чисті узбережжя озера Пісочного – 2016».

Це вже дев'ята екоакція з прибирання узбережжя озера Пісочного в межах Шацького НПП, яку щорічно проводять екологи восени, після завершення рекреаційного сезону.

В акції взяли участь 52 особи, серед них – викладачі (заступник декана географічного факультету, доцент І.М. Рожко, доцент Б.В.Сенчина, доцент І.Б. Койнова, асистент П.С. Теліш, доцент О.В. Стецюк), аспірант С.Ю. Зюзін, студенти різних груп від першого до п'ятого курсу, а також випускники географічного факультету різних років.

Не дивлячись на холодну погоду та сильний вітер, акція відбулась успішно. Було зібрано 56 столітніх мішків сміття (близько 600 кг): пластиків та скляних пляшок чи банки, бланки, пакувальні матеріали, обгортки від цукерок тощо.

Як завжди, акцію підтримала дирекція Шацького НПП. Директор парку Володимир Захарко та заступник з наукової роботи Василь Матейчик подякували організаторам та учасникам екоакції

за завзяття та бажання долучитись до природоохоронної діяльності на волонтерських засадах. За сприяння дирекції Шацького НПП зібране сміття було вивезене на полігон твердих побутових відходів поблизу м. Шацьк.

Після прибирання відбулась традиційна посьвята студентів III курсу в природоохоронці. Старшокурсники провели веселі конкурси, а випускники потішили театралізованими спогадами про студентське життя. Після урочистої присяги на вірність справі охорони природи та раціонального використання природних ресурсів третьокурсникам вручили посвідчення.

Учасники акції також відвідали Дубенський історико-культурний заповідник, Луцький замок і найглибше в Україні озеро Світязь.

Організатори вдячні всім небайдужим і мають надію, що подібні активні дії щодо очищення довкілля сприятимуть підвищенню екологічної культури серед учасників прибирання та будуть акцентувати увагу місцевої влади на необхідності вирішення питань, пов'язаних із вирішенням проблем із побутовими відходами.

Ірина Койнова, доцент кафедри
раціонального використання природних
ресурсів і охорони природи

Релігійно-природничий комплекс «Страдецька гора»

Представники духовенства, громадськості, місцевої влади та науковці Львівського національного університету імені Івана Франка й інших вишів міста Львова 10 листопада 2016 року взяли участь у засіданні круглого столу з питань розбудови та охорони унікальної історичної та релігійної пам'ятки Львівщини – релігійно-природничого комплексу «Страдецька гора», що у с. Страдч, у зв'язку з різким зростанням антропогенного навантаження на сформовану впродовж тисячоліть біосферну систему села та регіону в цілому.

Так, «Страдецька гора» – це комплекс унікальних історичних пам'яток, витоків яких сягають початків християнства на українських землях. Зокрема, на невеликій території довкола Страдецької гори археологи виявили п'ять культурних шарів поселень від доби мезоліту (V тисячоліття до Р.Х.) до давньоруського часу (XIII ст.). У Страдецькій горі зберігся другий в Україні за розмірами і значенням після Київської Лаври християнський монастир, який дійшов до нашого часу у своєму первозданному вигляді (XI-XIII ст.). Також Страдецький парохіальний храм є найкращим представником рідкісного архітектурного стилю «кришталкового модерну». Унікальним є той факт, що з 1936 року за поданням Папи Пія IX Страдецька Хресна Дорога порівняна за значенням до Єрусалимської.

У рамках засідання круглого столу «Еколого-природничі аспекти Страдецької гори» учасники обговорили питання захисту і збереження Страдецької гори з прилеглими територіями як особливо

цінного цілісного духовного історичного археологічного культурного і природничого комплексу загальноукраїнського та європейського значення, визначного об'єкта, який репрезентує Львівщину на національному та міжнародному рівнях. Преосвященний Владика Венедикт (Алексійчук) Протосинкел Львівської Архiepархії УГКЦ у вступному слові зауважив, що сьогоднішня зустріч громадськості – унікальна, «адже кожен із учасників із Божою поміччю матиме змогу висловити своє бачення розбудови та збереження місця, яке є святим для всіх християн».

На природоохоронних проблемах і шляхах забезпечення сталого використання релігійно-природничого комплексу «Страдецька гора» зацентрував увагу учасників засідання науковий співро-

бітник Львівського університету Юрій Зінько.

Юрій Володимирович зауважив, що «такі території, як Страдецька гора, у концептуальному плані варто розглядати як природничо-сакральні комплекси, яким потрібно надавати статус природоохоронно-культурних пам'яток за аналогом країн-сусідів».

Крім того, на думку Юрія Зінька, варто впорядкувати рух паломників, спорудити базові паркінги, встановити контроль будівельних і природоохоронних організацій за дотриманням благоустрою цієї території під час спорудження об'єктів інфраструктури релігійного й відпочинкового типу.

«Сучасний стан природничо-сакрального комплексу «Страдецька гора» та основні напрями його перетворення у

Відпустовий центр УГКЦ вимагають здійснення планувальних і рекультивційно-інноваційних заходів щодо збереження та відновлення природних комплексів Страдецької гори і Страдецької печери як складових комплексної пам'ятки природи», – резюмував Юрій Зінько.

На формуванні екологічної відповідальності у християнському аспекті йшлося у виступі доцента, завідувача кафедри екології біологічного факультету Львівського університету Звенислава Калинець-Мамчур.

«Безвідповідальне ставлення до створеного Богом світу визначається в Катехизмі як «екологічний гріх» і злочин проти життя сучасних людей і майбутніх поколінь. Заповідь Божа «Не убий!» стосується не тільки нашого ближнього, але й тварин, рослин та екологічної системи загалом», – наголосила Звенислава Ігорівна.

Науковець розповіла присутнім про Екологічно-християнський Центр при УГКЦ, мета якого – «сприяти формуванню свідомості громадянського суспільства на основі християнських засад екології та виховання відповідального ставлення християнина до природи як до Божого дару».

У рамках круглого столу учасники порушили питання збереження не тільки історичної та релігійної пам'ятки – комплексу «Страдецької гори», але й фауни та флори.

Зокрема, про це йшлося у доповіді професора, завідувача кафедри зоології Львівського університету Йосифа Царика «Печерний комплекс «Страдецької гори» як осередок збереження оселищ біоти на прикладі кажанів».

Професор наголосив, що «існування людства залежить від існування біоти живої. Якщо збережемо її – збережеться самі».

«Історично в Страдецькій печері було зареєстровано 10 видів рукокрилих, як-от: Підковоний малий, (Rhinolophus hipposideros), Нічниця велика (Myotis Myotis), Кажан пізній (Eptesicus serotinus),

Вухань бурій (Plecotus auritus) та ін. І, що найважливіше, упродовж останніх шести років під час проведення обліків ми не зареєстрували жодного виду кажанів», – наголосив Йосиф Царик.

Професор також зацентрував увагу на загрозах підземних схованок кажанів і важливості їхньої охорони. Кандидат біологічних наук, доцент кафедри зоології Ігор Шидловський підтримав тезу щодо важливості охорони оселищ кажанів, зазначивши, що «Церква повинна активно долучитися до цієї акції».

Під час круглого столу учасники також обговорили питання антропогенного впливу на долинні ландшафтні комплекси верхів'їв річки Верещиця, зацентрували увагу на ролі та можливостях біосферного резервату «Розточчя», перспективах реновацій і розвитку комплексу святої Страдецької гори. Крім того, зупинились на питанні ролі Страдчу в духовній та історико-культурній спадщині України.

Таким чином, заслухавши та обговоривши доповіді, учасники засідання погодилися із тезою про невідкладне здійснення заходів щодо збереження та відновлення природного комплексу. Оскільки це, безперечно, є справою державного значення, то необхідно повернути до згаданого комплексу питань увагу центральних і місцевих органів влади, Церкви, профільних інституцій і громадянського суспільства.

Академічна спільнота й духовенство ініціюють проведення конференції, присвяченої екологічній проблематиці Страдецької гори, а також здійснювати постійний моніторинг її екологічного стану та прилеглих до неї територій.

У планах активістів – надіслати звернення до Президента України, Кабінету Міністрів та Верховної Ради України з проханням матеріальної підтримки для вирішення вищезазначених проблем.

Ірина Онисько
Фото Олега Віварика

Еразмус+ для ВНЗ

Понад 250 учасників з України та 19 країн Євросоюзу взяли участь у Міжнародному інформаційному дні програми Еразмус+ для ВНЗ, що відбувся 21 жовтня 2016 року в Актовій залі Львівського національного університету імені Івана Франка.

Організаторами заходу є Національний Еразмус+ офіс в Україні (проект ЄС) спільно з Львівським національним університетом імені Івана Франка, у тісній співпраці з Представництвом Європейського Союзу в Україні та за підтримки Міністерства освіти і науки України і Виконавчого агентства ЄС з питань освіти, аудіовізуальних засобів і культури.

Під час відкриття Міжнародного інформаційного дня програми Еразмус+ для ВНЗ директор проекту ЄС «Національний Еразмус+ офіс в Україні» Світлана Шитікова наголосила на тому, що сьогодні українським вишам як ніколи важливо брати участь у програмах Євросоюзу, адже це підвищує авторитет країни на міжнародній арені.

«Ми прагнемо миру і хочемо жити в суспільстві, яке працює на благо країни, зокрема робить українську освіту конкурентноспроможною і якісною. Сьогоднішній захід є прикладом успішного руху в напрямку модернізації вищої освіти, а його учасники – уже є лідерами, адже мають унікальну можливість відновити або налагодити співпрацю з університетами європейських країн та країн-партнерів Еразмус+», – зазначила Світлана Шитікова.

Учасників Міжнародного інформаційного дня привітав Ректор Львівського університету, професор Володимир Мельник. Особливі слова вдячності він висловив Міністерству освіти і науки України за розвиток міжнародної співпраці у сфері вищої освіти.

Ректор також наголосив, що Львівський університет має значний досвід участі у проектах Євросоюзу. «Уже понад 20 років Університет тісно співпрацює із Національним Еразмус+ офісом в Україні. Студенти, науковці та працівники Університету охоче беруть участь у проектах, які мають на меті активізувати євроінтеграційний дискурс, сприяти досконалості євроінтеграційних студій, залучати вищі навчальні заклади до дослідження євроінтеграційних процесів та поширення ідей Об'єднаної Європи», – підкреслив Ректор, зазначивши, що академічна спільнота ЛНУ ім. Івана Франка має намір і надалі активно працювати над втіленням не тільки програм індивідуального партнерства, але й інституційних проектів, які дадуть можливість інтенсифікувати наукові дослідження за пріоритетними напрямками.

«До прикладу, 2014 року співробітниками факультету міжнародних відносин виграли 2 проекти Жана Моне (Роман Калитчак, доцент кафедри міжнародних відносин та дипломатичної служби Модуль «Субнаціональний вимір ЄС» та доцент кафедри європейського права Оксана Голово-Гавришева Модуль «Літні курси з Європейського права та політики»); у 2015 році Університет виграв один проект Еразмус+ КА2 – Розвиток потенціалу вищої освіти «Система забезпечення якості освіти в Україні: розвиток на основі європейських стандартів та рекомендацій» (Координатор проекту – Вроцлавська політехніка, Республіка Польща, Керівник від Університету – Кухарський Віталій Михайлович – проєктор Університету)», – розповів Ректор.

Він зауважив, що в лютому 2016 року Львівський національний університет імені Івана Франка під час цьогорічного конкурсу долучився до 22 проектних пропозицій, поданих консорціумами університетів-партнерів. В одному з проектів Університет виступав його координатором проекту.

Додамо, що за результатами конкурсу, оголошеного в серпні 2016 року, факультет

педагогічної освіти став учасником проекту Еразмус+ КА2 «Удосконалення педагогічної освіти для прикладного навчання в галузі професійної освіти» («Improving teacher education for applied learning in the field of vocational education») [ITE-VET] – Coordinator: Universität Konstanz [UKON], Konstanz, Germany – (Координатор проекту – Університет Констанц, м. Констанц, Німеччина, Керівник від Університету – Герцюк Дмитро Дмитрович – декан факультету педагогічної освіти). Також у 2016 р. співробітник факультету управління фінансами та бізнесом Василь Зеленко виграв ще один проект Жана Моне Модуль «Економіка в європейській інтеграції: внутрішні виклики і зовнішній вимір».

«Починаючи з 2015 року, триває робота щодо підготовки заявок на проекти Еразмус+ КА1 – індивідуальна кредитна мобільність. Університет виграв конкурси разом із більш, ніж 30 університетами зі 17 країн Європейського Союзу (Австрія, Болгарія, Греція, Естонія, Іспанія, Італія, Латвія, Литва, Нідерланди, Німеччина, Польща, Туреччина, Угорщина, Фінляндія, Франція, Хорватія, Чехія). У рамках цих угод понад 50 – здобувачів вищої освіти Університету отримали гранти на навчання в партнерських університетах у другого семестрі 2015/2016 н.р., серед яких 29 студентів бакалаврату, 16 магістрів та 7 аспірантів. 22 викладачі та співробітники Університету взяли участь в мобільності (1-2 тижні), де прочитали лекції та пройшли стажування в університетах-партнерах. Уже в першому семестрі 2016/2017 н.р. близько 50 студентів поїхали на семестрове навчання та 7 викладачів та співробітників Університету планують свою мобільність за проектами Еразмус+ КА1», – поінформував присутніх керівник вишу.

Керівник відділу міжнародного співробітництва та європейської інтеграції Міністерства освіти і науки України Ганна Ново-

сад переконана, що участь університетів у міжнародних проектах є «важливою задоволенням вищої освіти в Україні».

«Варто відзначити, що українські установи завжди активно беруть участь у європейських проектах. Утім, варто сфокусуватися на конкретних питаннях і визначити пріоритети в інтересах держави», – вважає менеджер проектів розвитку потенціалу вищої освіти Виконавчого агентства з питань освіти, аудіовізуальних заходів і культури (ЕАЕСА, Брюссель, Бельгія) Пійя Хайнамакі.

Під час інформаційної сесії представники національних Еразмус+ офісів провели консультації щодо актуальних напрямів співпраці в рамках програм Європейського Союзу. Учасникам також представили структуру програми Еразмус+, спрямованої на підтримку проектів, партнерства, заходів і мобільності у сфері освіти, підготовки, молоді та спорту; розповіли про правила участі українських вищих навчальних закладів у конкурсах програм за напрямом «Розвиток потенціалу вищої освіти» (колишня програма Темпус); надали рекомендації щодо підготовки проектних заявок.

Зазначимо, що цьогоріч у Міжнародному інформаційному дні беруть участь представники Національних команд експертів із реформування вищої освіти, Національних Еразмус+ офісів та університетів із країн-учасників програми Еразмус+ з 4 регіонів та 5 держав-членів Європейського Союзу: країн Західних Балкан, Східного партнерства, Середземномор'я, Середньої Азії; професори з Австрії, Німеччини, Польщі, Франції, Швеції.

Ірина Онисько
Фото Олега Візварика

Україна та Хорватія

Одна з найкращих студенток-українок, яка навчається на філософському факультеті Загребського університету, з котрим Львівський університет співпрацює уже 10 років, Йосипа Перван радо поділилася своїми враженнями від візиту до України та власними міркуваннями про спільність обох країн.

Згадування про Україну й українські реалії у хорватів завжди викликають зацікавлення. З хорватської перспективи Україна – далека, майже екзотична країна. Проте ця держава пов'язана та переплетена з Хорватією численними зв'язками, хоча українці та хорвати не усвідомлюють цього. Існують обґрунтовані твердження, що хорвати походять власне з Карпат, а тому можемо бути горді з того, що ми певним чином – брати (крім факту, що ми – брати-слов'яни). З особистого досвіду і знайомства з багатьма українцями під час перебування в Україні можемо підтвердити, що ми маємо схожі погляди на життя, ми є відкритими для нього, радісними, готовими допомогти іншим, незважаючи на обставини.

Хорвати можуть дізнатися трохи про Україну з телебачення та Інтернету, але найважливіший спосіб наблизнення хорватської та української культур іде власне через навчання, де молоді люди можуть цілком присвятити свій час ознайомленню з українським минулим і майбутнім.

У Загребі, столиці держави, існує навчання двох основних предметів на філософському факультеті, один з яких є україністика, заснована 1997 р., яку щороку вивчає понад двадцять студентів, сповнених бажанням ознайомитися з новою культурою і мовою. Самі предмети протягом студіювання різноманітні – від граматичних до літературних, а найважливіше – саме можливістю, які так навчання дають. Усі зацікавлені студенти можуть їхати на мовну практику в Україну, до Львова або Києва. Думаю, що саме з освітніх подорожей починається захоплення тією державою.

Моя перша подорож в Україну була до Львова, і я відразу закохалася в це місто. Місто, яке своєю архітектурою нагадує Загреб (австро-угорська архітектура), але одночасно є особливим, сповненим культурою, доброю кавою (для хорватів це дуже важливо, у нас є культура «пиття» кави), мистецтвом і доброзичливими людьми. Передавання грошей у маршрутці залишатиметься найбільшим феноменом назавжди, почуття довіри до незнайомих – це щось, чого б хорвати могли навчитися від українців.

У Хорватії дуже важко знайти книги українською мовою (крім запасу в бібліотеці факультету та кафедри), а тому студенти власне під час цих подорожей купують собі примірники «Кобзаря», «Лісової пісні», збірки Ліни Костенко, романи сучасних українських авторів.

Студенти також мають нагоду особистого знайомства та спілкування з сучасними українськими письменниками, які до нас приїжджають у Загреб і читають нам лекції на різні теми. У такий спосіб у нас була можливість познайомитися з Юрієм Андруховичем, Юрієм Винничуком, Олександром Ірванцем, Юрієм Лисенком і Дмитром Павличком, які наблизили нам свою літературу зі своєї точки зору і стимулювали нас, щоб ми більше читали українською мовою.

Велика перевага у літературі – перекладені твори, які без проблем може читати молоді, навіть не досконало володіючи українською мовою. Вони також можуть рекомендувати їх своїм знайомим і друзям, а відтак поширювати знання про українську літературу серед хорватів. Деякі з перекладених творів – це «Солодка Даруся», Марії Матіос, «Дванадцять об'ручів» Юрія Андруховича, «Танго смерті» Юрія Винничука, «Польові дослідження з українського сексу» Оксани Забужко, «Хвороба Лібенкрафта» Олександра Ірванця та інші.

Ще одне велике спонукання до зміцнення хорватсько-українських взаємин є міжнародна програма Еразмус+, в якій активно беруть участь і студенти, і викладачі-українці. Наша кафедра має підписані угоди з українськими університетами Львова, Києва, Чернівців. Такий обмін відбувається і між іншими європейськими університетами, де вивчають україністику. Так, упродовж року нам читають лекції викладачі з університетів Кракова, Вроцлава, Варшави, а також викладачі з України (найчастіше зі Львова і Києва). Мова спілкування – завжди українська. Саме така активна комунікація поглиблює знання про українську культуру і водночас є найбільшим стимулом для молодих хорватів, щоби вони стали популярними хорватсько-українських зв'язків.

У мене була можливість студіювати україністику впродовж одного семестру у Ягеллонському університеті в Кракові і, щиро пишучи, це мій найкращий студентський досвід. Я познайомилася з різними викладачами (українцями і поляками), активніше практикувала свої знання з української мови. У мене була можливість частіше відвідувати Україну, оскільки я була ближче до державного кордону порівняно з Хорватією. Звичайно, що я – не єдина особа, яка брала участь у такому студентському обміні та побудови своєю хорватсько-українською дружбою.

Багато чого можна досягти, тільки треба мотивувати людей і їхні бажання. Рік після моєї першої подорожі в Україну ще охоче оповідаю свої враження про цю прекрасну державу, і всі завжди зачаровано слухають. Деякі люди, мало знаючи про Україну, запитують: чи українська мова така ж, як і російська? На основі здобутого досвіду, сповнені гордістю, ми радо розповідаємо хорватам про красу української мови, держави, багатства її культури та літератури.

У Львові та Києві є освітні осередки, де можна вивчити хорватську мову. Взаємне зацікавлення мовами та культурами наших держав є цілком природним. Налагодження партнерства між нашими країнами та міжособистісних контактів українців і хорватів через реалізацію спільних проектів, побудову культурних мостів, сприятиме обміну досвідом і зміцненню наших дружніх взаємин. Це чудово, коли людина має друзів у інших країнах. Почнімо з України та Хорватії!

Йосипа Перван

Науково-навчальна поїздка до ФРН

На підставі угоди між Німецькою службою академічних обмінів (DAAD) і Львівським національним університетом імені Івана Франка з 16 по 27 жовтня 2016 року група студентів географічного факультету під керівництвом доцента кафедри економічної і соціальної географії Василя Стецького здійснила науково-пізнавальну й навчальну поїздку до ФРН за програмою «Студентські поїздки до Німеччини».

Учасники делегації відвідали низку лекцій із головних напрямів сучасних географічних досліджень провідних професорів університетів Німеччини. Зокрема, автора підручника «Соціально-економічна географія Німеччини», доктора Ельмара Кульке з Університету імені Гумбольдта в Берліні, Сергія Мелхера з Віадрині у Франкфурті на Одрі, а також доктора Даниїла Шіллера з Грайсвальдського університету, доктора Флоріана Дюкмана з Кіля і доктора Мартіні Нейбургер із Гамбурга, зустрілися і поспілкувалися зі студентами.

Важливим етапом програми стали візит до парламенту ФРН і спостереження за роботою та дискусіями парламентарів різних політичних партій і сил країни.

Учасники поїздки також ознайомилися із геолого-інженерними умовами видобування бурого вугілля в кар'єрі Боксберг, технологічними процесами виробництва електроенергії на електрич-

ній станції «Vattenfall» та роботою водоочисної станції в Берліні.

Актуальними, з огляду на українські реалії та виклики часу, стали екскурсії на рекультивовані й адаптовані під рекреаційні зони відпочинку колишні території буровугільного кар'єру, знайомство з практичними заходами щодо відновлення рекреаційних зон узбережжя Балтійського моря на острові Рюген, спостереження за основними функціональними зонами й технологічними процесами на Кільському судноплавному каналі.

Цікавими та пізнавальними були зустрічі студентів-географів із провідними фахівцями управління соціально-економічного розвитку міст Ціттау і Франкфурта на Одрі, а також національно-культурного центру Лужицьких сербів у Бауцені (Будишин), де учасникам поїздки розповіли про проблеми та перспективи господарського розвитку цих міст і навколишніх територій, про сучасний культурно-освітній стан і збереження національної ідентичності сорбської слов'янської меншини в межах великої німецької держави.

Усі навчальні екскурсії за програмою DAAD «Студентська поїздка до Німеччини» мали навчальний характер, спонукали учасників до численних роздумів та обговорень.

За інформацією учасників поїздки